

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

JAK TWORZYĆ

INKLUZYWNE OGRODY SPOŁECZNE

**ORAZ WŁĄCZAJĄCĄ EDUKACJĘ
EKOLOGICZNĄ?**

**Dobre praktyki
oraz doświadczenia**
zebrane z 5 krajów
europejskich

freiraum = wolna przestrzeń

eBook został wydany w ramach projektu Erasmus+ o nazwie GARDENS as inclusive Green Learning places - 2020-1-DE02-KA204-007642

Autorzy: Partnerzy projektu Erasmus+ Gardens

Edycja: Anita Vicenzi, Francesca Calzolari, Rupert Hasterok

Wersja polska: Julia Krzywicka, Zasjej

Projekt graficzny: Angelika Merchut, Iwona Rogowska

ISBN e-Book: 978-3-946832-45-4
ISBN Print: 978-3-946832-46-1

Instytucje partnerskie:

- Himmelbeet, Berlin, Niemcy
- Kilowatt, Bologna, Włochy
- Comparative Research Network, Berlin, Niemcy
- SaluTerre, Vélignes, Francja
- Zasjej, Warszawa, Polska
- Zarząd Zieleni Kraków, Polska
- Changemaker, Göteborg, Szwecja

Adres kontaktowy:
Comparative Research Network e.V.
www.crnonline.de
central@comparative-research.net

Belziger Str. 60
10823 Berlin, Germany

eBook został zredagowany i wydany w ramach programu Erasmus+ Partnerstwo Strategiczne "Gardens". Program Erasmus Plus jest finansowany przez Unię Europejską. Wsparcie Komisji Europejskiej dla stworzenia tej publikacji nie stanowi poparcia dla jej treści, która odzwierciedla jedynie poglądy autorów, a Komisja nie ponosi odpowiedzialności za jakiekolwiek wykorzystanie informacji w niej zawartych.

Linki zewnętrzne w ebooku są dostarczane jako udogodnienie i wyłącznie w celach informacyjnych; nie stanowią one poparcia lub zatwierdzenia przez partnerów projektu jakichkolwiek produktów, usług lub opinii korporacji lub organizacji lub osoby. Zespół projektowy nie ponosi odpowiedzialności za dokładność, legalność lub zawartość strony zewnętrznej ani za treść kolejnych linków. Należy skontaktować się ze stroną zewnętrzną w celu uzyskania odpowiedzi na pytania dotyczące jej zawartości.

Obrazy wyświetlane w tej publikacji są własnością odpowiednich fotografów lub twórców. OBRAZÓW NIE MOŻNA PONOWNIE WYŚWIELAĆ BEZ ZGODY FOTOGRAFA LUB TWÓRCY. Skontaktuj się z twórcą, jeśli chcesz uzyskać reprodukcję obrazu lub jeśli chcesz uzyskać pozwolenie na ponowne wyświetlenie obrazu na innej stronie internetowej. W celu uzyskania informacji o twórcach prosimy o kontakt z koordynatorem projektu pod powyższym adresem.

Comparative Research Network:

Aims – People – Projects – Methods – Results

Open Educational Resources

EPALÉ

SPIS TREŚCI

Przedmowa	5
O ogrodach społecznych	7
Wspólna płaszczyzna: Czym jest inkluzyjny ogród społeczny?	
Inkluzyjność jako idea przewodnia	9
Co oznacza bezpieczne inkluzyjne miejsce?	
Inkluzyjność jako główny cel i kluczowa wartość w ogrodzie społecznym	
Planowanie ogrodów społecznych jako miejsc bezpiecznych i inkluzyjnych	
<u>Jak otworzyć się na społeczność lokalną</u>	13
<u>Jak otworzyć się na mieszkańców</u>	15
<u>Prowadzenie ogrodu społecznego</u>	17
Zrównoważone finansowanie ogrodu	
Budowanie potencjału na poziomie lokalnym	
Prowadzenie i zarządzanie ogrodem społecznym - miejscem bezpiecznym i inkluzyjnym	
Wzmocnienie społeczności: jak nabrać większej autonomii?	

Edukacja, działania społeczne oraz praktyki ekologiczne w duchu inkluzywności

26

Promowanie inkluzywności poprzez projekty i akcje społeczne

Edukacja formalna i nieformalna

Ogrody społeczne jako przestrzeń edukacyjną dla dzieci

Edukacja nt. zdrowej żywności w ogrodach społecznych

Ewaluacja

40

Dlaczego tak ważne jest oddziaływanie społeczne projektów?

Metoda oceny oddziaływania społecznego projektu "GARDENS"

Ocena zmiany społecznej

44

Jak mówić o zmianie społecznej?

Narzędzie do sprawdzenia poziomu inkluzywności projektów

47

Metody i narzędzia

55

O autorach i autorkach publikacji

91

Przedmowa

Niniejsza publikacja powstała w ramach Projektu Erasmus + GARDENS, w trakcie którego odwiedziliśmy/łyśmy różnorodne ogrody społeczne i ekologiczne przestrzenie edukacyjne znajdujące się w pięciu krajach europejskich.

Dla tych z nas, którzy są na co dzień zaangażowani/e w prowadzenie ogrodów, była to wspaniała okazja do międzynarodowej współpracy, wymiany doświadczeń, dzielenia się codziennymi praktykami i działaniami oraz porównania swoich metod edukacyjnych. Wniosek jaki nasunął się podczas trwania projektu jest jednoznaczny - ekologiczne ogrody społeczne mają niezwykle duży potencjał, by łączyć metody edukacji formalnej z zieloną edukacją nieformalną i pozaformalną, a także są świetną platformą do włączającej pracy z lokalną społecznością.

W pierwszej części publikacji przedstawiamy różnorodne działania, jakie należy przedsięwziąć w procesie przekształcania ogrodu w miejsce przyjazne społeczności, sprzyjające integracji i nauce.

W drugiej części znajdziecie natomiast metody i narzędzia pracy, jakie można zastosować w istniejących już ogrodach społecznych. Ma ona formę podręcznika z praktycznymi instrukcjami i materiałami.

Uczestnicy projektu GARDENS podczas testowania metody "Photolanguage".

Projektowanie ogrodu przy użyciu naturalnych materiałów.

Niniejszy ebook jest próbą przybliżenia szerszej publiczności praktycznych porad i narzędzi pracy potrzebnych do stworzenia bardziej otwartych i inkluzywnych społeczności ogrodowych, zarówno w przypadku ogrodów, które są dopiero na etapie powstawiania, jak i tych już istniejących.

Nie ma jednego dobrego sposobu na prowadzenie ogrodu społecznego. Z tego powodu przyjrzelśmy się różnym metodom zarządzania ogrodami społecznymi, np. ogrodami prowadzonymi przez urząd gminy lub organizację pozarządową.

Znajdziecie tu szereg tematów, które mogą być dalej testowane i rozwijane w ogrodach i innych ekologicznych przestrzeniach edukacyjnych. Skupiamy się w szczególności na tematach dotyczących produkcji żywności, edukacji ekologicznej, pozaformalnej oraz funkcji terapeutycznej ogrodów wspierających integrację społeczną i zawodową. Staraliśmy się spojrzeć na te zagadnienia, mając zawsze na uwadze, jak ważna jest inkluzywność i zapewnienie wartościowych doświadczeń wszystkim członkom danej społeczności. Przedstawiamy tutaj różne punkty widzenia, jednak zdajemy sobie sprawę, że publikacja nie obejmuje wszystkich aspektów edukacji i włączania.

Spotkanie uczestników i uczestniczek projektu GARDENS - Berlin 2022

O ogrodach społecznych

Przez cały czas trwania projektu Erasmus+ zastanawialiśmy się nad ideą i definicją inkluzywnego ogrodu. Drogą dyskusji doszliśmy do wniosku, że **integracyjny i dostępny ogród społeczny najlepiej zrozumieć w procesie jego tworzenia i z tej przyczyny czasem trudno jest go rozumieć jako teoretyczny koncept.**

Podczas jednego z naszych spotkań we Francji uświadomiliśmy sobie na przykład, że w zasadzie prawie nie używaliśmy terminu "ogród społeczny", zamiast tego mówiliśmy o "wspólnym ogrodzie". Nie istnieje nigdzie oficjalna definicja takiego ogrodu. Posługując się metodą zaproponowaną przez naszego francuskiego partnera SaluTerre, doszliśmy do wniosku, że wspólny ogród to według nas przestrzeń, która jest otwarta dla wszystkich i w której większość spraw jest omawianych i współdzielonych (przestrzeń ogrodu, wiedza, sprzęt, itp.).

W efekcie, stosując metodę burzy mózgów i przyjmując podejście majeutyczne*, opracowaliśmy następującą definicję inkluzywnego ogrodu społecznego:

Ogród inkluzywny to przestrzeń zielona zaprojektowana dla i ze społecznością mieszkającą w sąsiedztwie. Jest to bezpieczne miejsce, w którym można nauczyć się nowych rzeczy, poznać ludzi oraz zdobyć nowe umiejętności. To przestrzeń, w której można swobodnie proponować pomysły i gdzie każdy czuje się mile widziany. Inkluzywny ogród jest otwarty i łatwo dostępny oraz opiera się na wartościach wielokulturowych. Można w nim uprawiać warzywa i dzielić się zasobami (materialnymi i niematerialnymi). Proces jego tworzenia może być dyskutowany przez społeczność oraz ulegać zmianom.

*majeutyczny - wypracowany na drodze dyskusji; metoda majeutyczna - wymyślona i stosowana przez Sokratesa, polegająca na skłanianiu do samodzielnego rozwiązania problemu poprzez stawianie kolejnych pytań

Wspólna płaszczyzna: Czym jest inkluzywny ogród społeczny?

Sadzenie warzyw w grządkach podwyższonych. Fot. himmelbeet

Inkluzywność jako idea przewodnia

Nadrzędnym celem, który przyświeca osobom tworzącym ogrody społeczne, jest tworzenie prawdziwych społeczności, w które mogą włączać się wszyscy sąsiedzi. Jedną z podstawowych wartości ogrodów powinna być **dostępność dla każdej osoby, która chce się włączyć w działania**. Uczestnictwo w działaniach jest ważne nie tylko ze względu na osobiste korzyści, jakie niesie ze sobą ogrodnictwo miejskie, ale także w szerszym kontekście tworzenia poczucia przynależności do lokalnej "ojczyzny" oraz sprawiedliwej dostępności do przestrzeni publicznej. **Włączanie w działania powinno być świadome i celowe**. W innym przypadku imigranci, seniorzy oraz osoby z niepełnosprawnością nie będą miały szans na korzystanie w pełni z ogrodu. Cele, jakie najczęściej stawiają sobie członkowie i członkinie ogrodów społecznych, to promowanie kontaktu mieszkańców miast z naturą oraz wzmocnienie społeczności lokalnych. Innym ważnym zadaniem jest zapewnienie dostępu do zielonych publicznych przestrzeni w mieście, wolnych od użytku komercyjnego.

W trakcie trwania projektu odwiedziliśmy wiele ogrodów społecznych. W większości z nich idea inkluzywności była przedmiotem dyskusji prowadzonej przez jej członków. W tej części poradnika postaramy się zatem zebrać wnioski, jakie się nasunęły podczas wizyt i odpowiedzieć na pytanie:

**Co to znaczy:
bezpieczna inkluzywna
przestrzeń?**

Wykonywanie rozsad w ogrodzie. Fot. himmelbeet

Trzy kluczowe słowa definiują najlepiej taką przestrzeń:

otwarta, przyjazna i bezpieczna

Te trzy czynniki są ze sobą ściśle powiązane i stanowią sedno dobrze funkcjonujących inkluzywnych ogrodów społecznych.

Bezpieczna przestrzeń to miejsce, w którym ludzie z różnych środowisk czują się ze sobą komfortowo, gdzie członkowie i goście ogrodów społecznych akceptują się wzajemnie i gdzie każdy jest mile widziany. Umożliwia to przyjęcie inkluzywności za centralną wartość, którą społeczność, a zwłaszcza założyciele i zarządcy ogrodów, żyją i której doświadczają na co dzień.

Jak stworzyć bezpieczny i integracyjny ogród społeczny?
Po zapoznaniu się z literaturą na ten temat, wyodrębniliśmy dwie zasady:

Ogród himmelbeet z napisem:
"Droga wolna przestrzeni...". Fot.himmelbeet

1. Uczynienie integracji priorytetem i główną wartością w ogrodzie

Członkinie i członkowie ogrodu społecznego powinni zawrzeć w swoim regulaminie lub statucie informację o misji i wizji ogrodu i podkreślić, że inkluzywność jest jedną z podstawowych wartości, którą będą się kierować przy jego tworzeniu i organizacji. Osoby zarządzające ogrodem powinny pamiętać o tej zasadzie na każdym etapie oraz zadbać o to, by każdy mógł korzystać z przestrzeni ogrodu bez żadnych przeszkód. Stworzenie miejsca inkluzywnego oznacza również, że nie ma w nim miejsca na żadne formy dyskryminacji (seksizm, homofobia, rasizm itp.).

Na tym etapie zdecydowanie zalecamy, aby członkowie i koordynatorzy ogrodu lepiej poznali sąsiadów oraz zaprosili ich do udziału w projektowaniu ogrodu. Jest to również dobry moment na zebranie potrzeb przyszłych użytkowników ogrodu (osób indywidualnych lub grup). Jest to niezbędny krok do przygotowania bardziej precyzyjnych planów podczas kolejnego etapu projektu. Dobrymi punktami wyjścia takiego badania społeczności lokalnej są lokalne instytucje i przestrzenie, takie jak szkoły, organizacje społeczne czy osiedla mieszkaniowe.

2. Planowanie ogrodu społecznego jako bezpiecznej przestrzeni dla integracji

Wstępny proces planowania jest decydującym etapem tworzenia ogrodu społecznego. Zdefiniowanie grup użytkowników ogrodu ułatwi zaprojektowanie przyszłych rozwiązań dostosowanych do potrzeb i zainteresowań społeczności lokalnej. Na tym etapie nie jest oczywiście możliwe uwzględnienie potrzeb wszystkich potencjalnych użytkowników. Zawsze jednak można dostosować ogród, gdy dołączą do niego nowe osoby.

Przykład:

W himmelbeet w Berlinie musieliśmy opuścić nasz pierwszy ogród społeczny i przenieść się w zupełnie nowe miejsce. Zmusiło nas to do ponownego przemyślenia projektu i, w konsekwencji, stworzenia całkiem innego ogrodu społecznego. Ponieważ idea integracji jest jedną z podstawowych wartości ogrodu, zorganizowaliśmy warsztaty dla liderów i członków ogrodu, podczas których zajęliśmy się tą kwestią przed rozpoczęciem prac budowlanych. Naszym celem było stworzenie przestrzeni ogrodowej przyjaznej osobom z niepełnosprawnościami.

Partnerzy GARDENS testujący metodę "Ogród na miarę moich potrzeb".

Pierwszy dzień warsztatów rozpoczęliśmy od przedstawienia tematu inkluzywności. Następnie uczestnicy zastanawiali się nad różnymi formami niepełnosprawności, których przyszli użytkownicy mogą doświadczać w codziennym życiu. Dyskutowali o potencjalnych ograniczeniach i określali problemy z nich wynikające.

Podczas drugiego dnia warsztatów moderatorka przedstawiła wyniki ankiety i badań przeprowadzonych z pomocą użytkowników z niepełnosprawnościami, którzy byli członkami "starego" ogrodu. Otrzymaliśmy dzięki temu praktyczne i dostosowane do potrzeb zalecenia, które następnie uwzględniliśmy przy projektowaniu nowego ogrodu. Następnie uczestnicy warsztatów wypracowali w grupach wskazówki dotyczące przestrzeni dla różnych grup użytkowników. Polecamy tę lub podobną metodę innym ogrodom społecznym.

Budowanie grządek podwyższonych. Zdjęcie: himmelbeet

Jak otworzyć się na lokalną społeczność

Projektowanie ogrodu, który ma stać się ważną przestrzenią dla lokalnej społeczności, wymaga przeanalizowania szerszego kontekstu, w którym chcemy rozwijać nasz projekt. Powinniśmy wziąć pod uwagę trzy czynniki: teren, cel oraz zasoby i potrzeby.

By lepiej poznać teren, na którym powstanie ogród, powinniśmy sprawdzić jakie możliwości oferuje nam dane miejsce i jak możemy je najlepiej wykorzystać. Powinniśmy pamiętać także o społeczności, z którą będziemy realizować nasze działania, zwłaszcza jeśli przyświecają nam wartości zrównoważonego rozwoju oraz zielonej edukacji. Jednym ze sposobów na zbadanie możliwości przestrzeni, jest diagnoza przeprowadzona wspólnie z lokalnymi organizacjami i instytucjami działającymi w sąsiedztwie.

Taka analiza jest przydatna nie tylko do zidentyfikowania potencjalnych zasobów i zebrania danych o społeczności, ale także pozwoli nam rozpocząć inne procesy, takie jak:

- nawiązanie kontaktu z zainteresowanymi stronami (instytucjami, stowarzyszeniami, których dotyczy przyszły ogród itp.)
- określenie i skuteczniejsza analiza oczekiwań i potrzeb wszystkich zaangażowanych podmiotów
- promowanie pozytywnej dynamiki grupy, która sprawi, że ogród będzie dobrze zarządzany i osiągnie swój cel.

Poniżej prezentujemy narzędzie zaprojektowane przez naszego partnera SaluTerre, które pozwoli Wam lepiej zrozumieć potrzeby przyszłych użytkowników i użytkowniczek ogrodu społecznego oraz poznać mocne i słabe strony planowanego ogrodu.

MOTYWACJA: Dlaczego chcesz zrealizować ten projekt ?			
ŚRODOWISKO (elementy, których nie możemy zmienić)		ZASOBY (elementy, które możemy zmienić)	
Możliwości	Zagrożenia i Ryzyko	Mocne strony	Słabe strony
DZIAŁANIE: Poznanie szans i zagrożeń. Jak możemy wykorzystać nasze mocne strony do pokonania słabości?			

Innym sposobem na określenie roli, jaką nasz ogród może odegrać w lokalnej społeczności, jest stworzenie mapy inicjatyw oraz zidentyfikowanie instytucji, jakie działają w okolicy (ośrodki kultury, biblioteki, szkoły i przedszkola, kluby społeczne itp.)

Poniżej przedstawiamy kilka pytań, które możemy zadać sobie w tym kontekście:

- Jakich działań brakuje?
- Jakie luki może wypełnić nasz projekt?
- Jakie problemy możemy rozwiązać poprzez nasz projekt?
- Czy ogród powinien stać się przestrzenią dla działań zewnętrznych?
- Jakie realia społeczne dominują na tym terenie?
- Jak możemy budować dialog z lokalną społecznością?
- Na jakie elementy musimy zwrócić uwagę i wziąć pod uwagę przy projektowaniu ogrodu?
- Jakie wyzwania dotyczące tego obszaru możemy napotkać?

- Jak poprzez ogród możemy przyczynić się do rozwiązania tych kwestii?
- Kim są ludzie, dla których projektujemy nasz ogród?
- Kim są ludzie, z którymi zamierzamy zaprojektować ogród?
- Dlaczego sądzimy, że nasz ogród będzie dla nich ważny?

Mapowanie obszaru ogrodu jest pomocnym ćwiczeniem w poznawaniu przestrzeni i jej możliwości. Nie mamy tu na myśli koniecznie mapowania geograficznego, ale raczej mapowanie "mentalne", w którym kierujemy się emocjami i uczuciami, jakie wywołuje w nas przestrzeń. Warto zadać sobie pytania: Które miejsce jest najlepsze do odpoczynku? W którym czuję się szczególnie bezpiecznie? Czy w ogrodzie jest miejsce, w którym słyszę, czuję lub widzę niezwykle lub niespodziewane rzeczy? Radzimy, by włączyć w ten proces badawczy mieszkańców.

Jak otworzyć się na sąsiadów?

Doświadczenie SaluTerre

Przeanalizowanie, kto może być grupą docelową naszych działań, da nam pierwsze wyobrażenie o tym, jaką społeczność chcemy zbudować lub zaangażować w nasz projekt. Znajomość naszej grupy docelowej ma fundamentalne znaczenie, ponieważ pozwala nam zaproponować odpowiednie działania i wybrać właściwy sposób komunikacji z potencjalnymi uczestnikami.

Prace w ogrodzie ElisaBeet w Berlinie.
Zdjęcie: himmelbeet

1 krok: Od drzwi do drzwi

W SaluTerre proponujemy rozpoczęcie akcji "od drzwi do drzwi" w osiedlach mieszkaniowych zlokalizowanych w pobliżu przyszłego ogrodu. Taka akcja musi być dobrze przygotowana. Sposób komunikacji i język, jakiego będziemy używać, musi być prosty i zrozumiały. Aby dostosować się do różnorodności napotkanych osób i wzmocnić nasz przekaz, najlepiej przygotować ulotkę z najważniejszymi informacjami i zdjęciami obrazującymi przyszłe działania. Niektóre z napotkanych osób mogą nie znać w pełni języka narodowego, inne mogą nie być w pełni piśmienne itd.

Nasz zespół przynajmniej raz prowadzi akcję "od drzwi do drzwi". Jeśli nikogo nie ma w domu, składamy drugą wizytę w inny dzień tygodnia i o innej godzinie. W każdym mieszkaniu, w którym nie udało nam się nikogo spotkać osobiście, zostawiamy w skrzynce na listy list lub ulotkę.

Aby zebrać dane kontaktowe od mieszkańców chcących uczestniczyć w pracach w ogrodzie, stosujemy kartę zapisu z ich imieniem i nazwiskiem, numerem telefonu lub adresem e-mail. Dzięki temu możemy informować ich o przyszłych wydarzeniach, spotkaniach czy warsztatach.

Warsztaty grupowe przy użyciu metody "photolanguage".
Zdjęcie: SaluTerre

2 krok: Pierwsze warsztaty

Pierwsze wydarzenie organizowane dla mieszkańców powinno mieć charakter towarzyski. Może to być np. spotkanie w sobotnie popołudnie, które będzie miało charakter zarówno praktyczny, jak i kreatywny. Celem spotkania jest zaangażowanie i rekrutacja jak największej liczby osób.

Prowadzenie ogrodu społecznego

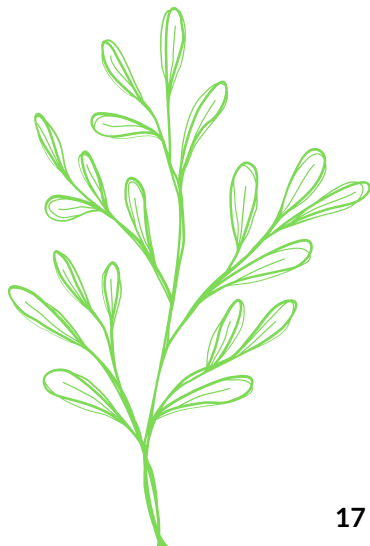
Zasoby ekonomiczne są oczywiście kluczowym elementem dla podtrzymania projektu. Jeśli jednak brakuje nam wystarczających funduszy, zawsze możemy polegać na zasobach ludzkich: Czy uczestnicy mają już jakąś wiedzę na ten temat lub wcześniejsze doświadczenie w ogrodnictwie lub opiece nad terenami zielonymi?

Czy są uczestnicy, którzy wiedzą jak wykonywać prace stolarskie?

Znajomość umiejętności każdego z uczestników i tego, w jaki sposób każdy z nich i jak każdy z nich może przyczynić się do realizacji projektu, będzie nie tylko sprzyjać środowisku współpracy, ale także pozwoli nam mądrzej wydawać nasze zasoby ekonomiczne.

Nie zapominajmy jednak o perspektywie długoterminowej. Kiedy ogród już powstanie, a jego społeczność będzie się rozrastać, staniemy przed pytaniem, **jak utrzymać tę przestrzeń przy życiu i jak o nią dbać?**

Dużym wyzwaniem będzie utrzymanie ciągłości w grupie. Jak wszyscy wiemy, entuzjazm dla ogrodnictwa jest największy wiosną, ale latem ludzie często wyjeżdżają na wakacje. Wielokrotnie zdarzało się, że nie widzieliśmy się przez kilka tygodni, ale dzięki ustalonym obowiązkom podlewania, rośliny otrzymywały wystarczającą ilość wody prawie codziennie.

Informowanie o zajęciach w ogrodzie ma kluczowe znaczenie, aby ludzie czuli się mile widziani i zachęcali do uczestnictwa. Również w tym przypadku radzimy używać prostego języka i znaków, które można łatwo odczytać. Jeśli korzystamy z kanałów internetowych, powinniśmy upewnić się, że nasz język będzie zrozumiały dla każdego, a układ będzie przejrzysty i pozbawiony barier.

Organizowanie regularnych spotkań, takich jak plenery ogrodnicze, to kolejny sposób na zachęcenie członków do aktywnego wkładu w postaci pomysłów i sugestii, a także znalezienia odpowiedzi na nurtujące ich pytania. Ponadto ogrodnicy będą mogli **zaplanować wykonanie wspólnych zadań**, dzieląc się odpowiedzialnością za utrzymanie przestrzeni i ogrodu. Pomocne okazały się również tematyczne grupy robocze, w których jedni zajmują się kompostem, inni opiekują się ziołami, jeszcze inni zajmują się pszczelarstwem lub skupiają się na budynkach itd.

Nie powinniśmy również zapominać o **przekazywaniu wiedzy** pomiędzy członkami opuszczającymi grupę a nowymi, aby zapewnić, że zdobyta wiedza nie zostanie utracona. Wiedza ogrodnicza nie powinna być prerogatywą garstki osób, jeśli chcemy promować bardziej demokratyczne sposoby wspólnego zarządzania ogrodem. Zmniejszy to również ryzyko przekształcenia się w ściśle powiązaną grupę, która wykluczy tych, którzy nie byli obecni od początku.

Wspólne działania i aktywności, wspólne dbanie o przestrzeń, punktowane momentami świętowania, wzmocnią relacje społeczne i kontakty między członkami ogrodu.

Miejsce, które jest "kochane", ma większe szanse na bycie **zadbany**.

Piknik w ogrodzie społecznym
zdjęcie: Krakowski Ogród Społeczny "Macierzanki"

Zrównoważone finansowanie ogrodu

Niektóre projekty ogrodnicze opierają się głównie na wolontariuszach. Może to być celowa decyzja, aby ograniczyć wysiłek administracyjny, który wiąże się z zarządzaniem ogrodem. Inne oferują płatne prace lub zatrudniają do niektórych zadań wolnych strzelców, ponieważ chcą zaoferować przynajmniej niektórym swoim członkom możliwość zarabiania, za cenę jednak większej złożoności organizacyjnej. Istnieje wiele sposobów organizacji i zarządzania ogrodem społecznym, w zależności od jego celów i misji. Jednak finansowanie ogrodu, utrzymanie regularnego przepływu dochodów jest często głównym zmartwieniem.

Jako integracyjne ogrody społeczne unikamy pobierania opłat za wstęp od odwiedzających. Na szczęście istnieje sporo innych sposobów pozyskiwania funduszy. Oto kilka przykładów:

1. dochody non-profit

- darowizny (pieniężne lub rzeczowe od osób fizycznych lub przedsiębiorstw);
- dotacje, w tym na realizację projektów. Powszechne są fundusze wypłacane przez gminy. Innym źródłem są fundacje, takie jak w Niemczech, która wspiera projekty ogrodów miejskich (www.anstiftung.de) lub inna, która finansuje projekty integracyjne (www.aktionmensch.de).
- sponsoringi i umowy z przedsiębiorstwami lub władzami lokalnymi;
- składki członkowskie, jeśli formą prawną jest stowarzyszenie lub np. opłaty za korzystanie z podniesionych grządek. Opłaty członkowskie powinny być umiarkowane, aby zagwarantować inkluzywny charakter ogrodu.
- crowdfunding;

- wsparcie ze strony gmin: bezpłatne zagospodarowanie terenu, narzędzia, pojemniki na wodę i swobodny dostęp do wody, gleba, kompost, szkolenia, koordynator, który wspiera ogrodników poprzez swoją wiedzę lub umiejętności organizacyjne itp.
- budżet partycypacyjny i/lub inicjatywa lokalna (narzędzia partycypacji miejskiej);

2. dochody na cele specjalne

- sprzedaż roślin starych i regionalnych odmian uprawnych;
- sprzedaż warzyw;
- sprzedaż pozostałych produktów ogrodniczych;
- praca edukacyjna: warsztaty, w tym służące budowaniu zespołu, wycieczki po ogrodzie, szkolenia;
- inne działania, np. pisanie artykułów do mediów;
- wynajem pojedynczych działek;

3. dochód z innej działalności gospodarczej lub handlowej

- kawiarnia ogrodowa i catering;
- budowanie innych ogrodów sąsiedzkich;
- wynajmowanie przestrzeni, np. domku na drzewie.

Domek na drzewie w ogrodzie MJC Berlioz, Pau, France
zdjęcie: Zarząd Zieleni miejskiej w Krakowie

Warsztaty ogrodnicze, zdjęcia: archiwum Zasiej

Popularnym sposobem ułatwienia różnych działań generujących dochód jest rejestracja organizacji non-profit, w zależności od systemu prawnego w Twoim kraju. To najczęściej ułatwia połączenie dochodów z działalności ogrodniczej, usług hotelarskich, finansowania projektów, crowdfundingu i darowizn, ale także pozwala na zapewnienie możliwości zatrudnienia. Niemniej jednak pamiętaj, że pomoc znacznej liczby długoterminowych i krótkoterminowych wolontariuszy pozostaje kluczowa i niezbędna dla udanych ogrodów społecznych.

Budowanie potencjału na poziomie lokalnym

Budowanie potencjału to proces mający na celu **podniesienie kompetencji i postaw** grupy lub jednostki.

Budowanie potencjału pozwala na wyłonienie talentów i kompetencji każdej jednostki w grupie, na dwa sposoby: upodmiotowi jednostkę, czyniąc ją bardziej świadomą własnych umiejętności twardych i miękkich, oraz uświadomi grupie różnorodność kompetencji i jednostek, z których składa się grupa.

Warsztaty budowania potencjału, zdjęcia: Kilowatt

Ponadto, dzięki budowaniu potencjału, grupa będzie mogła zastanowić się nad swoimi oczekiwaniami, celami i potrzebami w odniesieniu do projektu, nad którym będą pracować.

- Co i jak chcę wnieść do projektu?
- Czego chcę się nauczyć z tego projektu?

Odpowiedzi na takie pytania pozwolą członkom grupy dopasować się do wizji i celów projektu, a także rozpocząć określanie swojej aktywnej roli w nim.

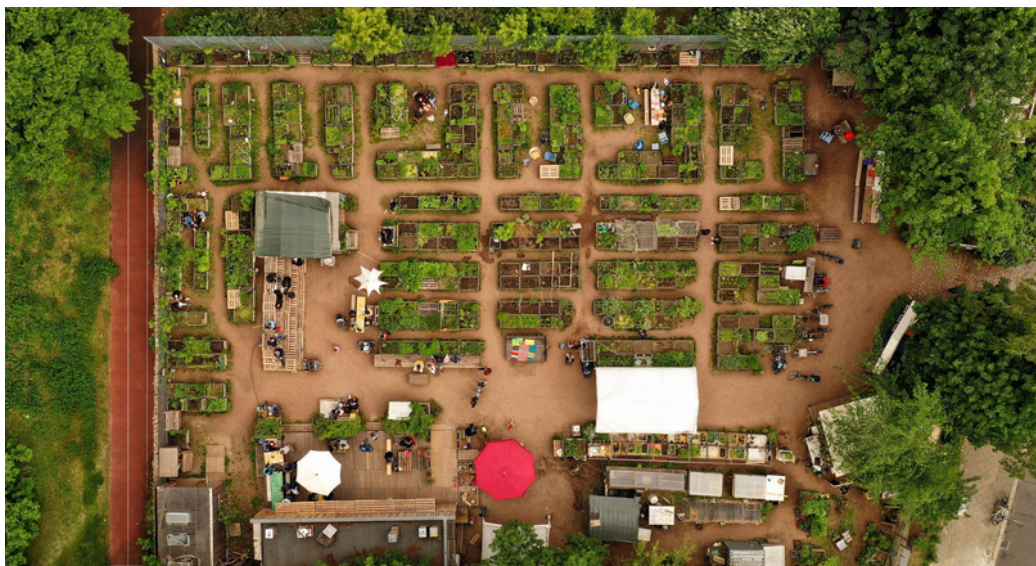
Budowanie potencjału jest procesem majeutycznym, w którym osoby zaangażowane w projekt nieustannie pytają uczestników, aby ułatwić wyłonienie umiejętności i problemów każdego z nich. Taka wymiana jest fundamentalna, jeśli chcemy osiągnąć postęp na dwóch frontach: stworzyć dynamiczny dialog, mający na celu wydobywanie nieoczekiwanych odpowiedzi, oraz wzmocnić relacje w grupie.

Prowadzenie i zarządzanie ogrodem społecznym - miejscem bezpiecznym i inkluzywnym

Stworzenie bezpiecznej przestrzeni dla integracji nie jest końcem procesu. Jeśli chcemy, aby ogród nadal był inkluzywny, musimy regularnie monitorować jego ewolucję, aby zapewnić jego dalsze istnienie w zgodzie z wartościami inkluzywnymi. Zarządzający ogrodem lub jego pracownicy powinni wybrać czynniki jakościowe, które wzmacniają inkluzywność i sprawdzać, czy są one skutecznie wdrażane w ogrodzie społecznym.

Na przykład w ogrodzie himmelbeet naszą misją jest włączenie osób z różnymi niepełnosprawnościami i ograniczeniami, takimi jak ograniczenia ruchowe lub tych z grup defaworyzowanych społecznie.

W monitoringu zastosowaliśmy metodę "sprawdzania barier", w której użytkownicy ogrodu, którzy na co dzień doświadczają barier, sprawdzają przestrzeń ogrodu pod kątem barier i przekazują nam informacje zwrotne o swoich spostrzeżeniach. Metoda ta lub podobna powinna być stosowana częściej w początkowej fazie funkcjonowania ogrodu, aby sprawdzić, czy nastąpiły proponowane zmiany, ale także zweryfikować, czy doprowadziły one do powstania nowych przeszkód. Idealnie byłoby, gdyby taki monitoring odbywał się na koniec każdego sezonu ogrodowego. Jego celem jest pomoc w zmniejszeniu barier w ogrodzie, czy to przestrzennych, wizualnych, językowych czy jakichkolwiek innych.

Ogród himmelbeet przed przeprowadzką, zdjęcie: Volker Gehrmann

Innym sposobem na zachowanie inkluzywności ogrodu jest przypisanie roli "obserwatora inkluzji" jednemu lub kilku pracownikom, którzy będą odpowiedzialni za codzienne lub cotygodniowe sprawdzanie, czy przestrzeń jest (nadal) zgodna z wcześniej zdefiniowanymi standardami dotyczącymi inkluzji.

Wzmocnienie społeczności: jak nabrać większej autonomii?

Dla każdego nowego projektu powinniśmy dążyć do osiągnięcia dwóch następujących celów:

- stworzenie dynamiki grupy, która jest społecznie integrująca;
- rozwijanie autonomii grupy oraz dalsze społeczne i przestrzenne zawłaszczanie ogrodu przez mieszkańców dzielnicy.

Koprodukcja jest tu słowem kluczowym. Odnosi się ono do podejścia polegającego na robieniu rzeczy "z", a nie "zamiast" mieszkańców. Oznacza to, że:

1. mobilizowanie i współprojektowanie ogrodów jako przestrzeni społecznych i przestrzennych poprzez:
 - podniesienie świadomości na temat związku, jaki ludzie mają lub mogą mieć z miejscem, w którym żyją,
 - alternatywne formy dyskusji i wyrażania wiedzy, aby zapewnić, że każdy ma głos.
2. zachęcanie do zaangażowania i uczenia się poprzez opieranie się na konkretnych sytuacjach i praktykach w ogrodzie, czyli proponowanie metod działania, a nie przepisów na działanie.

Wspólna praca z mieszkańcami nad aspektami społecznymi, które wpływają na układy przestrzenne, a także nad aspektami przestrzennymi, które mają wpływ na dynamikę zbiorowości, jest w tym względzie naprawdę kluczowa.

W SaluTerre zazwyczaj moderujemy warsztaty z działaniami partycypacyjnymi (wyrażanie uczuć, rozwój w podgrupach, metoda trójdzielna, itp.) stosując metodę "pedagogiki projektu": każdy uczestnik staje się aktorem w procesie podejmowania decyzji. Oferujemy metodologię, która łączy w sobie jednocześnie przyjazność dla użytkownika, pracę produkcyjną i szkolenie.

SaluTerre wykorzystuje techniki facylitacji, aby uczynić te "think tanki" produktywnymi i partycypacyjnymi poprzez przyjęcie metod pracy indywidualnej lub pracy w małych grupach, które pozwalają bardziej odizolowanym osobom wyrazić siebie, będąc mniej zahamowanymi przez już uformowaną grupę.

Poniżej przedstawiamy kilka przykładów na warsztaty tematyczne:

Współprojektowanie ogrodów

Celem jest zebranie jak najbardziej zgodnej opinii, z pojęciem ekspertyzy przyszłych użytkowników terenu, na temat rozwoju zaprojektowanego ogrodu. Odbywa się kilka spotkań, wszystkie są prowadzone przez kompetentnych moderatorów, którzy stosują techniki odpowiednie dla lepszego zaprojektowania układu zintegrowanego ogrodu.

Praktyczne warsztaty żywnościowe (ogrodnictwo, gotowanie, kompost)

Warsztaty te są okazją dla wszystkich ogrodników do podjęcia działań i pozostawienia wyników praktycznych warsztatów (ogrody kwadratowe, ogrody dla osób niepełnosprawnych, ogrody lasagne, itp.) do wykorzystania w przyszłości przez wszystkich. Pozwolą one ocenić wykorzystanie różnych technik i podejść, jak również zmierzyć ich trwałość w ogrodzie.

Warsztat zarządzania

Uczestnicy wspólnie przygotowują serię dokumentów, które przedstawiają wartości i ducha ogrodu, ale także zasady rządzące jego użytkowaniem, wyjaśniają, jak działają środki kontroli i mediacji oraz w jaki sposób sankcje są oficjalnie przekazywane. W ten sposób stają się jednocześnie zaznajomieni z zasadami i mogą je łatwo wprowadzić w życie na co dzień.

Edukacja, działania społeczne oraz praktyki ekologiczne w duchu inkluzywności

Promowanie inkluzywności poprzez projekty i akcje społeczne

Oferowanie różnych małych i dużych projektów jako dodatku do regularnych zajęć jest skutecznym sposobem na zaangażowanie szerokiego spektrum ludzi. Niektóre z tych projektów mogą być częścią specjalnych programów, które koncentrują się na **angażowaniu grup docelowych, które mają mniejszy dostęp do zielonej edukacji ekologicznej** i, bardziej ogólnie, do uczestnictwa w życiu społecznym.

Poprzez dedykowane działania i akcje partycypacyjne jesteśmy w stanie sprawić, że pewne grupy docelowe poczują się bardziej mile widziane, zachęcając je do dołączenia do ogrodu jako przestrzeni interaktywnej.

Koncert w dawnym ogrodzie himmelbeet, zdjęcie: himmelbeet

Cele programów dedykowanych w ogrodzie społecznym:

- **zwrócenie się do grup docelowych znajdujących się w niekorzystnej sytuacji społecznej**, w tym sensie, że mają one mniejszy dostęp do edukacji i uczestnictwa w społeczeństwie obywatelskim;
- praca nad **kwestią "dostępności"**(fizycznej, komunikacyjnej, technicznej);
- **zaoferowanie bardziej przyjaznego środowiska** dla ludzi z różnych środowisk i o różnych potrzebach,
- stworzenie **bezpiecznej przestrzeni do nauki**;
- **docenienie wcześniejszych doświadczeń** i "know-how" zdobytych w innych kontekstach, np. we wcześniejszym życiu lub w kraju pochodzenia (np. w pracy z uchodźcami lub osobami o pochodzeniu migracyjnym);

Integracja przy wspólnym stole, zdjęcie: Zasiej

- **wzmocnienie pozycji uczestników** w celu wykorzystania ich istniejącej wiedzy i umiejętności;
- **zwiększenie interakcji społecznych** i wzmocnienie relacji społecznych między uczestnikami, szczególnie na poziomie dzielnic;
- **obniżenie "barier mentalnych i kulturowych"** oraz wzbogacenie życia ludzi poprzez otwarcie nowych perspektyw;
- **ułatwienie uczestnictwa** grupom zmarginalizowanym.

Głównym celem tych programów jest promowanie włączenia. Nawet jeśli określamy się jako społeczność i otwarta przestrzeń, to nadal należy aktywnie wspierać i dbać o integrację:

"Ogrody społeczne dają szansę osobom z grup marginalizowanych na pełne uczestnictwo i objęcie ról przywódczych. W naszym społeczeństwie władza nie jest rozdzielana równo - dysproporcje istnieją wzdłuż linii rasowych, etnicznych, płci i orientacji seksualnej. W kontekście ogrodu społecznego, uczestnicy mają możliwość przywiązywania dużej wagi do sprawiedliwości, różnorodności i integracji oraz nauczania się, jak współpracować w sposób, który rzeczywiście odzwierciedla te wartości. Nie dzieje się to automatycznie. Bez celowych, ciągłych wysiłków, aby praktykować sprawiedliwość, różnorodność i integrację, ogrody społeczne powielają te same systemy wykluczenia i nierównego dostępu do władzy, które istnieją w szerszym społeczeństwie."
(Albornoz Sari "Strengthening communities through community gardens", Sustainable Food Center, 2015.)

Spotkanie partnerów projektu GARDENS w Krakowie 2021

Kto uczestniczy w programach dedykowanych?

Grupy docelowe, zespół ogrodu, interesariusze, tacy jak zewnątrzni wolontariusze i sympatycy, instytucje z sąsiedztwa współpracujące z ogrodem, a także osoby i organizacje przekazujące fundusze.

W jaki sposób dedykowany program może być realizowany w praktyce?

- **Pomysły i Potrzeby:** Zaobserwuj, która część dzielnicy nie jest jeszcze zaangażowana w ogród (kogo brakuje?) oraz jakie są potrzeby i nierozwiązane konflikty w Twojej okolicy. Pomocne jest przeprowadzenie ankiety lub badań zbierających dane na temat potrzeb i środowisk osób, do których chcielibyście dotrzeć.
- **Nawiązanie kontaktu z ludźmi i zaangażowanie ich:** zidentyfikuj osoby, z którymi możesz rozwinąć projekt i wprowadzić go w życie.

Nawiąż kontakt z lokalnymi instytucjami zajmującymi się kwestiami społecznymi, zaczynając od najbliższego sąsiedztwa Twojego ogrodu.

Zaangażuj osoby należące do grupy docelowej do wspólnego opracowania koncepcji programu; są one ekspertami w tych sprawach, ponieważ doświadczają dostępności i włączenia w codziennym życiu. Opracuj i dostosuj program planowanych warsztatów, biorąc pod uwagę specjalne potrzeby grupy docelowej.

- **Stwórz zespół.** Dowiedz się, jakie umiejętności uczestnicy wnoszą do programu. Brakujące umiejętności łatwiej będzie nabyć ucząc się jako zespół, podobnie jak budując wiedzę i wrażliwość zespołu poprzez pracę w ogrodzie, gdy głównym celem jest integracja.
- **Zabezpiecz odpowiednie finansowanie.** Rozpoczęcie kampanii dot. finansowania jest doskonałym momentem na pracę nad nowymi pomysłami i pytanie, jakimi potrzebami należy się zająć i jak to zrobić.

Podczas pracy nad projektem powinniśmy starać się w miarę możliwości

- **skupić się na grupie docelowej:** potrzebach, oczekiwaniach, zainteresowaniach i motywacji, wcześniejszych doświadczeniach; wieku, płci, językach, pochodzeniu kulturowym i społecznym; specjalnych potrzebach, różnych punktach wyjścia, niepełnosprawności. Czym są zainteresowani? Czego potrzebują? Jaki program może zaoferować zespół ogrodu, aby odpowiedzieć na te potrzeby i zainteresowania?

- zadać sobie pytanie jako zespół i jako organizacja, co nas interesuje? Jakie są nasze cele? Jaki wpływ chcemy osiągnąć? Jakie są nasze mocne strony? Jakie są nasze ramy czasowe? Jakich zasobów potrzebujemy, aby wprowadzić pomysł w życie?
- Zadać sobie pytanie, jakie bariery występują w ogrodzie? Jak dostępny jest ogród i co można w nim poprawić? Przez bariery rozumiemy nie tylko te fizyczne, ale także wizualne i komunikacyjne. Powinniśmy pomyśleć o znakach, tekstach i językach, których zamierzamy używać.
- wykorzystać praktyczne działania mające na celu promowanie poczucia własnej skuteczności. Planowane przez nas działania powinny mieć wyraźne rezultaty, które można osiągnąć w krótkim czasie.
- zbierać informacje zwrotne od uczestników. Ewaluacja naszego programu pomoże poprawić jakość naszych przyszłych działań.

Studium przypadku: TUML - Teilhabe und Mitbestimmung leben (Żywe uczestnictwo i współdecydowanie).

Grupa TUML, zdjęcie: himmelbeet

W ogrodzie społecznym himmelbeet stworzyliśmy specjalny program stworzony przez i dla osób z i bez niepełnosprawności, które interesują się ogrodnictwem miejskim, zrównoważonym rozwojem i ochroną środowiska, które czerpią przyjemność z życia - zarówno z integracji, jak i z ekologicznego ogrodnictwa. Celem TUML było umożliwienie, w szczególności osobom niepełnosprawnym fizycznie lub umysłowo, samodzielnego spędzania wolnego czasu w przyrodzie i w ogrodzie.

Grupa TUML spotyka się od kwietnia 2015 roku. Wiosną 2017 roku wpadliśmy na pomysł stworzenia książki o naszych doświadczeniach. Przez kolejne dwa lata organizowaliśmy cotygodniowe integracyjne warsztaty z ekologicznego ogrodnictwa, podczas których uczestnicy tworzyli własne grządki, sadzili warzywa i współtworzyli książkę, która została wydana w 2019 roku pod tytułem "Warzywa z miasta": Książka ogrodnicza w łatwym języku (Gemüse aus der Stadt - Ein Garten-Buch in Leichter Sprache ISBN: 978-3-946185-23-9). Za swoją pracę grupa TUML otrzymała w sierpniu 2019 r. nagrodę w ramach konkursu "Społeczna przyroda" organizowanego podczas Dekady Różnorodności Biologicznej ONZ.

W 2020 roku nasza grupa TUML rozpoczęła pracę nad nowym projektem książkowym, tym razem dotyczącym bardziej ambitnego tematu: inkluzji i zrównoważonego rozwoju. Chcieliśmy znaleźć odpowiedzi na takie pytania jak: Jak udaje nam się być dobrymi dla siebie i dla innych? Jak możemy żyć w sposób bardziej świadomy pod względem ekologicznym? I jak możemy sprawić, by jeszcze więcej osób ekscytowało się ochroną klimatu? Ta druga książka została wydana w 2022 roku pod tytułem Ochrona klimatu na każdy dzień - Książka pomysłów w łatwym języku (Klima-Schutz für jeden Tag - Ein Ideen-Buch in Leichter Sprache ISBN: 978-3-96238-251-3).

Ulrike Bruckmann, jedna z założycielek TUML, opowiada nam o początkach projektu:

"(Grupa) zaczęła od pytania: 'Jak osoby niepełnosprawne mogą aktywnie zaangażować się w prace w ogrodzie?' Zauważyli, że ludzie dołączający do ogrodu nie byli zbyt zróżnicowani i zadali sobie pytanie, jak osoby niepełnosprawne mogą znaleźć dostęp do ogrodu i zrozumieć, jak się w niego zaangażować. Jak mogą znaleźć zadanie dla siebie?". Następnie projekt zaczął budować współpracę z instytucją społeczną i organizował regularne spotkania połączone z praktycznymi zajęciami."

Ulrike mówi: *"Potrzeba dobrego wysiłku, aby dotrzeć do grupy docelowej. Potrzeba czasu, aby dotrzeć do ludzi i stworzyć stałą grupę. Doświadczaliśmy, że nie było tak wiele sieci kontaktów między osobami niepełnosprawnymi. [...] Jednocześnie pomocne jest zidentyfikowanie partnera do współpracy, np. instytucji pracującej z osobami niepełnosprawnymi. Ważne jest również, aby wyjaśnić z nimi, ile czasu i zaangażowania mogą włożyć we współpracę."*

Śledź grupę TUML na instagramie (tuml.berlin).

Edukacja formalna i nieformalna

Ogrody społeczne spełniają wiele różnych ról w sąsiedztwie. Jedną z ich funkcji jest edukacja, która występuje na wielu płaszczyznach. Wiedza zdobywana w ogrodach społecznych należy do różnych dziedzin, takich jak edukacja (i nauka) ekologiczna, środowiskowa i zrównoważona, ogrodnictwo i żywność, przyroda, biologia i ekosystemy. Wielu mieszkańców dużych miast przed przystąpieniem do ogrodu społecznego nigdy nie uczestniczyło w żadnych działaniach edukacyjnych, które przybliżyłyby im kontakt z przyrodą. **Jak zatem uczestnicy lub goście ogrodów społecznych zdobywają nową wiedzę lub nowe umiejętności?** Wiele zależy od charakteru grupy docelowej i szczególnych cech ogrodu społecznego, który jest miejscem spotkań osób z różnych kultur i środowisk lub należących do różnych grup wiekowych.

Edukacja nieformalna jest rozumiana w tym przewodniku jako zaplanowana działalność edukacyjna podobna do tej, którą można znaleźć w szkołach lub na uniwersytetach. W ten sposób ogród społeczny może być pomyślany jako sala lekcyjna silnie powiązana z uczeniem się przez doświadczenie. Niektóre szkoły podstawowe, na przykład, utrzymują ogrody szkolne, które są otwarte dla sąsiedztwa i innych społeczności lokalnych, co pozwala nauczycielom różnych przedmiotów przenieść edukację formalną z klasy do ogrodu. Większość metod edukacji nieformalnej obecnych w ogrodach społecznych wywodzi się z podejścia eksperymentalnego i interdyscyplinarnego. Z tego powodu 95% warsztatów organizowanych w ogrodzie społecznym nie składa się z prostych wykładów dla biernej publiczności, ale są to doświadczenia praktyczne, które mobilizują wszystkie pięć zmysłów: wzrok, dźwięk, zapach, smak i dotyk. Podstawową koncepcją jest uczenie się przez działanie. Typowe tematy to:

- tematy związane z ogrodnictwem,
- zagadnienia związane z ochroną środowiska,
- różne wymiary zrównoważonego rozwoju,
- wszystko o żywności, od produkcji po utylizację.

Praktyczne aspekty są bardzo cenne i skuteczne zwłaszcza dla starszej grupy odbiorców.

Wykorzystane materiały edukacyjne obejmują tablice informacyjne, opisy, ulotki, strony internetowe i filmy.

Prezentacja nasion w ogrodzie, zdjęcie: himmelbeet

Prosty fakt uczestniczenia w codziennym życiu ogrodu społecznego może być nieformalnym sposobem edukacji. Ogrody są więc sprzyjającymi - "naturalnymi" - miejscami do nauki o środowisku. W ciągu pór roku i każdego dnia, dzieci i dorośli ogrodnicy rozwijają lepsze zrozumienie zjawisk pogodowych, interakcji ptaków i owadów, jakości gleby i jej wpływu na wzrost, różnych sposobów wzrostu warzyw i kwiatów oraz innych zjawisk. Ludzie uczą się, jak uprawiać własną żywność i rozumieją wpływ na środowisko, jaki ma samodzielna produkcja niewielkiej jej części.

Jak to się dzieje? Większość ogrodników uczy się **w grupie i od siebie nawzajem poprzez wspólne wykonywanie czynności, dyskusje i wymianę praktyk i wiedzy**. Inne formy to **'coaching' ogrodowy jeden na jeden** lub **terapia ogrodowa**. Być może pojęcie 'peer-learningu' czyli nauki od siebie nawzajem najlepiej podsumowuje nieformalną edukację, która ma miejsce w ogrodach społecznych.

Wiedza ogrodnicza zdobyta w ogrodach społecznych, w których kładzie się nacisk na przekazywalne umiejętności i wiedzę, ma znacznie większą szansę stać się umiejętnością na całe życie niż w prywatnym ogrodzie. Skuteczność edukacji ekologicznej prowadzonej w ogrodach społecznych jest ogromna i prawdopodobnie przyczyniła się do obecnegożywienia dyskursu o żywności. Promuje ona relacyjne metody uczenia się, dyskusowania i praktykowania, które integrują bezpieczeństwo żywnościowe, interakcje społeczne, rozwój społeczności, aktywizm środowiskowy i integrację kulturową.

Sitodruk, zdjęcie: himmelbeet

Wartość pedagogiczna ogrodów społecznych wciąż nie została w pełni rozpoznana i wystarczająco zbadana. Dlatego też nasz projekt GARDENS tak bardzo chce choć częściowo wypełnić tę lukę. Dla nas, którzy interesujemy się różnymi wymiarami zrównoważonego rozwoju, ogrody społeczne powinny być włączone jako przestrzeń edukacyjną do systemów edukacji formalnej, ponieważ wnoszą do klasy naukę opartą na doświadczeniu.

Ogrody społeczne jako przestrzeń uczenia dla dzieci

Chcemy, aby szkoły wykorzystały potencjał terenu zielonego przy swoich budynkach i zyskały dodatkową salę lekcyjną, zieloną pracownię, aby prowadzić lekcje na świeżym powietrzu i aktywnie zachęcać do nauki poprzez bezpośrednie obcowanie z Naturą. Same dzieci miałyby wówczas możliwość obserwowania procesów przyrodniczych 'in situ' i wpływania na nie poprzez pracę w ogrodzie, gdzie mogłyby siać, sadzić, uprawiać, zbierać i smakować owoce i warzywa ze swojego szkolnego ogrodu. Większość dzieci w miastach niestety nie ma takiej możliwości.

Ogrody szkolne, aby stały się atrakcyjnym narzędziem edukacyjnym dla nauczycieli i dzieci, powinny być ciekawymi miejscami, które są zaproszeniem do zwiedzania, eksperymentowania i wykonywania praktycznych prac, takich jak opisywanie ogrodu, tworzenie wnętrza ogrodowych, dzielenie go na strefy (ogród warzywny, sensoryczny, dekoracyjny łąka kwiatowa, strefa dla ptaków lub motyli i tak dalej).

Mali ogrodnicy, zdjęcie: Zarząd Zieleni Miejskiej w Krakowie

Wszystko zależy od charakteru szkoły, kreatywności kadry i możliwości terenu. Nauczyciele nie muszą się obawiać, że zostaną pozostawieni sami sobie. Jako ogrodnicy społeczni jesteśmy gotowi podać im pomocną dłoń, zapewniając wsparcie merytoryczne, materiały szkoleniowe, a w razie potrzeby wsparcie materialne dla rozwoju zaplanowanych działań.

Ponadto **ogród szkolny może stać się miejscem integracji dla całej społeczności szkolnej** (nauczycieli, dzieci, rodziców, dziadków itp.), a także dla społeczności lokalnej.

Ogród szkolny oferuje wiele naukowo udokumentowanych korzyści:

- Dzieci aktywnie uczą się w ogrodzie ("zielona klasa") poprzez namacalne doświadczanie procesów przyrodniczych i eksperymentowanie, realizując program nauczania nie w szkolnej ławce, ale na zewnątrz, blisko tematu swoich lekcji.
- Uprawa roślin zachęca dzieci do prowadzenia lepszego i zdrowszego stylu życia.
- Wspólna praca i rozwiązywanie problemów pomaga młodym ludziom lepiej komunikować się ze sobą i ze środowiskiem.
- Ogród pozwala dzieciom rozwijać i wzmacniać poczucie odpowiedzialności i sprawstwa, uczy planowania i zwiększa umiejętności rozwiązywania problemów.
- Spędzanie czasu w ogrodzie poprawia koncentrację dzieci i wyostrza ich zmysł obserwacji. Ogród buduje zainteresowanie naturalnymi procesami i bardziej ogólnie, przyrodą.
- Sprzyja pozytywnemu nastawieniu do szkoły, nauczycieli i kolegów z klasy. Więcej dzieci chętniej będzie chodzić do szkoły.
- Podnosi jakość pracy nauczycieli i ich satysfakcję z wykonywanej pracy.
- Ogranicza występowanie u dzieci zespołu deficytu natury (NDD).

Edukacja żywnościowa w ogrodach społecznych

Ogrody społeczne mają duży potencjał do pełnienia roli ośrodków edukacji w zakresie zrównoważonej żywności. Uprawianie własnej żywności lub doświadczanie, jak inni ją uprawiają, może podnieść świadomość nie tylko tego skąd pochodzi żywność, którą spożywamy, ale także jak jest produkowana. Co więcej, nieznane wcześniej rodzaje roślin jadalnych mogą zostać (na nowo) odkryte. Możemy odkrywać co najlepiej rośnie w ogrodzie, zamiast uprawiać tylko to, co spontanicznie chcemy jeść i znamy z supermarketu. Kolejne różne tematy do dyskusji to:

- jak krytycznie czytać etykiety produktów spożywczych (składniki, wartości odżywcze, kraj pochodzenia);
- alternatywna, zrównoważona produkcja żywności (permakultura, hydroponika, agroleśnictwo);
- ponowne wykorzystanie, recykling, gospodarka cyrkularna.

Bardzo wciągającą i skuteczną metodą podejścia do tematu i rozpoczęcia dyskusji jest wspólne gotowanie:

- będzie to promować poczucie wspólnoty (współtworzenie);
- dzielenie się historiami o tożsamościach związanych z jedzeniem (ludzie mogą przynieść własne pikle, dżemy, chutney);
- rozmowy o praktykach żywieniowych
- uczenie się, jak używać zebranych roślin jako pożywienia.

Co przygotować:

Stoły, obrusy (bardziej higieniczne), noże i obieraczki, miski, Kuchenka, garnki, deski do krojenia, apteczka, możliwość umycia rąk, przyprawy, wydrukowane przepisy lub znający się na rzeczy wolontariusze.

Poinformuj wszystkich o efekcie końcowym i podziel ludzi na zespoły obierające, krojące i gotujące. Przepisy powinny być łatwe do zrealizowania. Zupy lub gulasze pozwalają ludziom prowadzić rozmowę podczas przygotowywania jedzenia i mają dużą szansę na uzyskanie pysznego posiłku.

dzieci bawiące się w ogrodzie, zdjęcie: Krakowski Ogród Społeczny "Macierzanki"

Zielona nauka i świadomość zrównoważonego rozwoju w ogrodach

Nie ma lepszego miejsca do nauki niż ogród. Oferuje on nieskończone możliwości o każdej porze roku i jest doskonałym i bezpiecznym miejscem dla ludzi w każdym wieku do obserwowania przyrody. Przy odrobinie wyobraźni, ogród można łatwo przekształcić w laboratorium na świeżym powietrzu, pracownię artystyczną, salę wykładową, kuchnię lub salę gimnastyczną czy siłownię. Otwarta i pozbawiona barier przestrzeń zaprasza nas do odkrywania jej wszystkimi zmysłami. W ogrodzie nie używamy tylko naszego racjonalnego myślenia, ale także naszego ciała - poprzez prace w ogrodzie, ćwiczenia, spacer czy inny rodzaj ruchu. Taka forma nauki pomaga nam pozostać bardziej związanymi z otoczeniem, a jednocześnie przekłada się na większą świadomość i zrozumienie globalnych wyzwań ekologicznych i socjologicznych. Podnosi świadomość znaczenia ogrodów w środowisku miejskim jako przestrzeni wspierających bioróżnorodność i łagodzących skutki zmian klimatycznych.

Najczęściej spotykane działania edukacyjne można podzielić na kilka kategorii: gry, warsztaty, spotkania i wydarzenia. Mogą one być pośrednio lub bezpośrednio związane z ogrodem. W pierwszym przypadku będziemy wykorzystywać przestrzeń zieloną jedynie jako "tło" dla wydarzeń takich jak wystawy, koncerty, projekcje filmowe czy pchle targi. W drugim przypadku tereny zielone będą odgrywały bardziej centralną rolę. Tutaj działania obejmują: warsztaty ogrodnicze (kompostowanie, przygotowywanie

sadzonek, siew, planowanie ogródka warzywnego itp.), zajęcia kulinarne lub kosmetyczne (przygotowywanie przetworów i fermentowanej żywności, produkcja kosmetyków ziołowych, herbat, świec, opakowań do żywności z wosku pszczelego itp., najlepiej z wykorzystaniem składników z ogrodu), poszukiwanie skarbów i quizy koncentrujące się na śródo-wisku i ekologii, eksperymenty (np. analizowanie wartości pH wody i gleby) oraz zajęcia stolarskie (budowanie uli lub domków dla ptaków).

kobiety pracujące w ogrodzie, zdjęcie: Zarząd Zieleni Miejskiej w Krakowie

Warsztaty kulinarne w przestrzeni publicznej są skutecznym narzędziem upodmiotowienia społeczności poprzez:

- podnoszenie świadomości na temat potrzeb danej społeczności oraz sposobów poprawy jej odporności w zakresie żywienia poprzez omawianie zasobów dzielnicy
- promowanie wiedzy mieszkańców, a w szczególności osób zagrożonych;
- dzielenie wspólnych momentów (wspólne jedzenie);
- budowanie wspierającej się społeczności poprzez prowadzenie nieformalnych dyskusji na temat lokalnego systemu żywnościowego.

Spacer z przewodnikiem po ogrodzie jest bardzo popularną rozrywką edukacyjną. Możemy zorganizować na przykład prosty i nieformalny spacer ze szczególnym uwzględnieniem architektury, sztuki, botaniki, ornitologii lub innego tematu. Uczestnikom można rozdać mapy, a następnie poprosić o zaznaczenie swoich ulubionych miejsc w ogrodzie. Wspólne szukanie ciekawych roślin lub zwierząt to kolejny zabawny sposób na zwiedzanie ogrodu. Ogólnie rzecz biorąc, jest to świetny sposób na podniesienie świadomości znaczenia terenów zielonych i bioróżnorodności w miastach.

Spacer z przewodnikiem po ogrodzie, zdjęcie: Agnieszka Dybowska

Bank nasion

Wreszcie, co nie mniej ważne, ogrody zwiększają spójność społeczną lokalnej społeczności, a jednocześnie pozwalają ludziom dowiedzieć się więcej o zrównoważonym rozwoju. Możemy zebrać się, aby zorganizować dożynki lub świętować Dzień Gleby (5 grudnia) lub Światowy Dzień Pszczół (20 maja), spotkać się w kobiecym kręgu i wymienić się wiedzą o roślinach lub założyć w ogrodzie wspólny bank nasion.

Ewaluacja

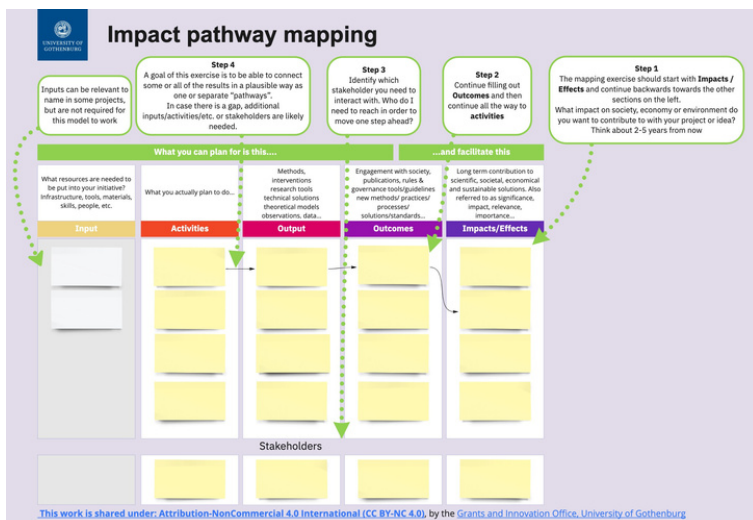
Dlaczego mierzenie wpływu jest tak ważne dla projektów społecznych?

Ogólna definicja wpływu to wywieranie silnego wpływu na kogoś lub coś.

Synonimy to: wpływać, oddziaływać, mieć wpływ na, przekształcać, zmieniać, kształtować. Łatwo sobie wyobrazić, jak projekty społeczne mogą przekształcać lub kształtować dzielnicę, na przykład zmniejszając przestępczość. Jako ogrodnicy społeczni często znajdujemy się w sytuacjach, w których chcemy lub musimy informować naszych interesariuszy o znaczeniu naszego projektu, jego wpływie. W związku z tym pojawia się pytanie, jak go zmierzyć lub ocenić.

Metoda oceny wpływu projektu GARDENS

Nasz zespół projektowy zdecydował się przedstawić "Ścieżka oddziaływania Canvas" (autorstwa Fundacji W.K. Kellogga) jako metodę pomiaru wpływu, ponieważ jest ona łatwa do zrozumienia, może być stosowana w większości przypadków, jest adaptowalna i pozwala ocenić zarówno ilościowy, jak i jakościowy wpływ naszej pracy.

Rozpocznij ćwiczenie od odpowiedzi na pytania znajdujące się w ostatniej kolumnie zatytułowanej "**Wpływy**", która zmusza nas do myślenia o naszym pomysle z perspektywy długoterminowej. Pomaga to nam pamiętać o naszych długoterminowych celach podczas wypełniania pozostałych kolumn. Pamiętaj: "Nie planujesz przyjęcia na podstawie tego, co masz w lodówce". Do oceny, która zajmie od 10 do 40 minut, nie potrzeba żadnego przygotowania. Przed rozpoczęciem oceny należy jedynie pobieżnie przejrzeć szablon. Aby uzyskać jak najlepsze wyniki, bądź jak najbardziej konkretny i staraj się formułować zwarte wypowiedzi. Możesz to zrobić przy pomocy tablicy, ściany z karteczkami Post-Its lub cyfrowo.

Szablon składa się z dwóch części.

Część 1:

Zacznij od prawej kolumny ("**Wpływ**"/Impacts/). Pracuj od góry do dołu, gdzie jesteś pytany o ostateczny cel projektu i długoterminowy wpływ, jaki ma on osiągnąć na gospodarkę, społeczeństwo i/lub środowisko. Chociaż pytania wydają się bardzo ogólne, ważne jest, abyś był konkretny w swoich odpowiedziach, ponieważ pozwoli ci to na zaprojektowanie, w późniejszym czasie, wskaźników do pomiaru rezultatów, do których dążysz. Na przykład, bardzo trudno byłoby zweryfikować, w jakim stopniu Wasz projekt przyczynił się do zwiększenia rozwoju społecznego w mieście, w którym będziecie pracować. Jeśli natomiast, Waszym przewidywanym efektem będzie zmniejszenie udziału przestępstw popełnianych przez młodych ludzi o x procent w określonym czasie, przyszła ocena będzie o wiele łatwiejsza.

Zauważ, że do oceny wpływu możesz wykorzystać zewnętrzne odniesienie, takie jak cele i podcele Celów Zrównoważonego Rozwoju ONZ (SDG).

Kontynuuj z **wynikami/Outcomes/**. Są to zmiany, które nastąpiły w wyniku realizacji projektu (np. wyższy odsetek osób urodzonych za granicą, które ukończyły szkołę średnią i weszły na rynek pracy).

Inne przykłady znajdziesz w szablonie.

Produkty/Outputs/ to konkretne rezultaty działań projektowych osiągnięte do końca cyklu projektowego (np. publikacje lub nowe metody).

W części **Działania/Projekt/Activities/Design/** wymień konkretne działania zrealizowane w trakcie projektu (np. rozpoczęcie projektu we współpracy z ośrodkiem wypoczynkowym).

Wkłady/Inputs/ to zasoby potrzebne do realizacji działania. Jakie umiejętności, sprzęt i dane są wymagane?

Część 2: Ścieżka& Ryzyka

Po ukończeniu części 1, można przystąpić do części 2, której celem jest połączenie wcześniej wymienionych kategorii, tym razem od lewej do prawej, czyli od "**Wejścia**"/Inputs/ do "**Wpływu**"/Impact/, poprzez stworzenie "ścieżki". Jeśli nie uda Ci się stworzyć sensownej ścieżki, prawdopodobnie zabrakło jakiegoś kluczowego elementu.

Po udanym stworzeniu ścieżki, przejdź do ostatniego elementu części 2. Tutaj zadawane są dodatkowe pytania o przyjęcie ścieżki i związane z nią ryzyka, a także o odpowiednich interesariuszy.

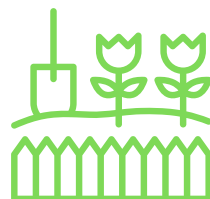
Założenia i ryzyko:

Jakie niepewności istnieją?

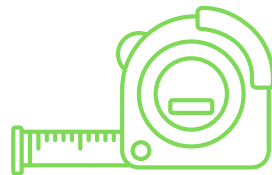
Co sprawia, że cel jest trudny do osiągnięcia?

Interesariusze: do kogo muszę dotrzeć, jeśli

Chcę rozpocząć kolejny krok?

Mierzenie zmiany

Jak zdefiniować wskaźniki oddziaływania i jak komunikować wyniki oceny?

Wskaźniki oddziaływania powinny być określone na początku projektu na podstawie celów, sformułowanych w sekcji "Oddziaływanie"/Impact/ szablonu. Mogą one jednak zostać zweryfikowane i dostosowane na późniejszych etapach projektu, na przykład w przypadku zmiany okoliczności zewnętrznych. Wskaźniki wpływu mogą być zarówno ilościowe, jak i jakościowe.

Zazwyczaj kluczowe wskaźniki efektywności (KPI) są ilościowe, ale nie zawsze może być możliwe ilościowe opisanie zmian społecznych. W takim przypadku można zdefiniować wskaźniki jakościowe. Alternatywą jest wykorzystanie tzw. wskaźników zastępczych (np. czas spędzony z rodziną jest wykorzystywany jako wskaźnik szczęścia). Wreszcie, najlepsze praktyki zalecają określenie poziomu odniesienia, w stosunku do którego można porównać zmiany, które zaszły po zakończeniu projektu.

Jak korzystać z płót na ścieżki wpływu

Choć może to być trudne do osiągnięcia podczas pierwszego użycia szablonu, odpowiedzi na poszczególne kategorie powinny być jak najbardziej konkretne. Im bardziej konkretne i jasne będą odpowiedzi, tym łatwiej będzie sformułować wskaźniki wpływu lub wskaźniki zastępcze.

Podsumowując, "Plan Ścieżki Oddziaływania" powinien służyć jako dokument roboczy, który w idealnym przypadku jest regularnie weryfikowany w trakcie realizacji projektu. Należy zauważyć, że taki przegląd jest łatwiejszy i może nie zająć więcej niż 15 minut, kiedy już zapoznacie się z szablonem.

Komunikowanie wpływu

Przekazywanie informacji o wpływie projektu w raportach jest ostatnim etapem oceny wpływu. Raport jest **narzędziem do planowania i analizy**. Jednocześnie opowiada **historię wizji wpływu, powstałych skutków i zaangażowanych odbiorców lub interesariuszy**. Cele oceny wpływu lub raportu są liczne. **Pomaga on ocenić przyjęte strategie**, jest wykorzystywany do **komunikowania podmiotom zewnętrznym** tego, **co zostało wygenerowane** i służy jako narzędzie umożliwiające rozliczanie dla partnerów i interesariuszy.

Wpływ opisuje **różnicę między tym, co dzieje się po wdrożeniu interwencji, a tym, co stałoby się bez niej**.

Wpływ jest więc bardzo trudny do zmierzenia w wartościach bezwzględnych. Można go jednak oszacować (a zatem i ocenić). Przejrzystość jest jedną z kluczowych zasad raportowania wpływu, dlatego też warunki, na jakich przeprowadza się ewaluację, powinny być jasno określone, a proces przejrzysty. Nie skupiaj się tylko na liczbach. Narracja, która łączy liczby i umieszcza je w kontekście jest nie mniej ważna.

Informowanie o wpływie odbywa się zazwyczaj z kilku powodów, a mianowicie:

- podkreślenie spójności pomiędzy wizją, działaniami, rezultatami i osiągniętym wpływem;
- większe zaangażowanie interesariuszy, administracji publicznej, fundatorów, osób wspierających nasze działania;
- tworzenie lub utrwalanie reputacji organizacji i wzmacnianie relacji z docelowymi odbiorcami;
- rozliczanie się z wytworzonej wartości (ocena, jak dawać wartość);
- zjednywanie współpracowników dla celów i wizji projektu;
- poprawa skuteczności komunikacyjnej tożsamości i marki.

Aby sporządzić solidną ocenę wpływu, należy przygotować ją odpowiednio wcześniej. **Zarchiwizowane dokumenty**, do których możesz się odwołać, takie jak **wywiady, kwestionariusze, raporty o stanie prac i zdjęcia**, znacznie ułatwią Ci zadanie. Nie ograniczaj się do przedstawienia danych liczbowych lub czystego opisu. **Dane muszą być analizowane i interpretowane, aby miały sens.** Zastanów się, do jakich czytelników chcesz skierować swój raport. W razie wątpliwości spróbujcie zrozumieć, jak komunikują się inne organizacje i **porównajcie to z własnymi doświadczeniami.**

Storytelling nie oznacza "opowiadania historii", ale przekazywanie treści za pomocą opowieści, która szanuje fakty i dzięki temu może zdobyć zaufanie ludzi. W praktyce oznacza to tworzenie narracji, która jest oparta na analizie metodologicznie dokładnych danych zebranych w trakcie realizacji projektu.

Do osiągnięcia tego celu potrzebna jest przejrzystość metodologiczna, odpowiednie techniki statystyczne do analizy danych oraz właściwe warunki porównawcze.

W następnej części przedstawimy kilka metod i narzędzi, które stosujemy w naszych ogrodach społecznych. Mamy nadzieję, że będą one przydatne również dla Was i zainspirują Was do tworzenia innych.

Projekt GARDENS rozpoczęliśmy od oceny potrzeb w ramach której każdy partner określił mocne i słabe strony swoich praktyk w zakresie wdrażania włączającej i integracyjnej edukacji ekologicznej w ogrodach społecznych. Na podstawie potrzeb opracowaliśmy wskaźniki i stworzyliśmy siatkę samooceny, pomagającą edukatorom w samoocenie stosowanych przez nich praktyk.

Poniżej zamieszczamy SIATKĘ, która może pomóc w wyborze odpowiednich metod pracy z ludźmi.

SIATKA

Część A

Lista kontrolna dla Nauczania Inteligentnych Praktyk Edukacyjnych w Edukacji Ogrodowej- ocena ilościowa.

Metoda musi osiągnąć co najmniej połowę wskaźników, aby zostać dalej ocenionym jakościowo w części B.

Należy pamiętać, że celem projektu GARDENS jest nauczanie zielonych tematów, zaangażowanie społeczności, włączenie grup defaworyzowanych i budowanie powiązań między zielonymi tematami, edukacją i integracją.

Zaznacz TAK/NIE

PODSTAWOWE WYMAGANIA FORMALNE	TAK	NIE
Poziom wiedzy dla uczestników jest jasny (początkujący/doświadczony itd.).		
Określono bezpośrednich i pośrednich odbiorców docelowych.		
Określono niezbędne zasoby, metody i materiały.		
Wszystkie źródła są cytowane; materiały chronione prawem autorskim, jeśli zostały użyte, są oznaczone i użyte za wyraźną zgodą.		
WSKAŹNIKI DYDAKTYCZNE DLA ZIELONEJ EDUKACJI I W OGÓLE:		
Zielona edukacja jest widoczna w praktyce.		
Praktyka dotyczy co najmniej dwóch z następujących tematów: 1. Zrównoważony rozwój 2. Cykularność 3. Ekosystem 4. Różnorodność biologiczna 5. Ogrodnictwo 6. Ekologiczna / organiczna produkcja żywności		
Nauka przez działanie i aspekty praktyczne są obecne w praktyce.		
Praktyka nadaje się do wykorzystania w alternatywnym miejscu nauki.		
Cele nauczania są jasne i kładzie się nacisk na proces.		
Tworzy się bezpieczne środowisko do nauki.		
Praktyka stymuluje kreatywność lub angażuje twórcze metody.		

WSKAŹNIKI ZAANGAŻOWANIA SPOŁECZNEGO

Praktyka stymuluje budowanie wspólnoty.

Praktyka nadaje się do promowania pracy zespołowej.

Istnieje aspekt międzykulturowy, który jest odpowiedni do generowania pracy zespołowej

WSKAŹNIKI INTEGRACJI I WŁĄCZENIA SPOŁECZNEGO

Praktyka wspiera upodmiotowienie uczestników.

Praktyka zapewnia dostęp dla każdego.

Praktyka pomaga w emocjonalnej i fizycznej stymulacji uczącego się.

Praktyka ta pozwala na oddolne budowanie potencjału.

ROZPOWSZECZNIANIE I WPŁYW

Praktyka posiada proces przenoszenia wyników do codziennego życia uczących się

Praktyka i jej wyniki są udostępniane szerszej publiczności.

Narzędzia służą do mierzenia wpływu praktyki.

Praktyka jest łatwa do odtworzenia przez uczestników/studentów.

ŁĄCZNY WYNIK: /22

Część B

Ocena jakościowa - wypełniana tylko wtedy, gdy praktyka osiągnęła połowę wskaźników z sekcji A.

Part I. Informacje ogólne	
Nazwa organizacji wykonującej/tworzącej praktykę	
Nazwa praktyki	
Jak i dlaczego powstała dana praktyka?	
Jak stosuje się tę praktykę? Proszę przedstawić opis krok po kroku, aby wesprzeć innych edukatorów.	
Gdzie stosuje się tę praktykę?	• Lokalnie • Regionalnie • Krajowo • Międzynarodowo
Jakiego rodzaju instytucje wykonują tę praktykę?	• Z sektora rządowego • Z sektora prywatnego • Z sektora pozarządowego • Inne:
Jakie są cele danej praktyki?	
Grupy docelowe	
Ilość uczestników, którzy wzięli do tej pory udział w praktyce	

Które części praktyki zostały zaadaptowane z innych metod? Które części zostały wykorzystane przez inne praktyki?

- 1.Kontekt:
Wykorzystany aspekt:
- 2.Kontekst:
Wykorzystany aspekt:

Część II.Kluczowe informacje		Punkty
------------------------------	--	--------

Które z aspektów edukacji ekologicznej są obecne w praktyce? Proszę opisać, w jaki sposób są one adresowane.

- Zrównoważony rozwój
 -
 -
- Cyркуlarność
 -
 -
- Ekosystem
 -
 -
- Bioróżnorodność
 -
 -
- Ogrodnictwo
 -
 -
- Ekologiczna/ Organicznna Produkcja Żywności
 -
 -
- Inne: jakie?
 -
 -

**

W jaki sposób praktyka pomaga w budowaniu/wzmacnianiu społeczności? Proszę podać kilka przykładów.	1..... 2..... 3.....	**
Do jakiego przedziału wiekowego należą uczestnicy?	- poniżej 21 lat 21 – 67 - powyżej 67	** **
Jak zapewniono bezpieczną przestrzeń do wymiany?		**
W jaki sposób praktyka wspiera uczących się w zakresie:	Różnorodności Dostępności bez barier	** ** **
Jakie przygotowanie dla edukatora jest potrzebne?		**
Jaki wpływ z wykorzystaniem praktyki możesz zauważyć?	Na społeczność Na uczącego się	** ** *
Jak można przenieść metodę do innych sektorów edukacyjnych lub innych organizacji?		

Co sprawia, że praktyka jest nieszablonowa?				**
Jak społeczność angażuje się w praktykę?				**
Jaki proces oceny stosujesz lub stosowałeś, aby śledzić efekty i zapewnić, że cele edukacyjne zostały osiągnięte?				
Analiza SWOT	Mocne strony	Słabe strony	Okazje	Zagrożenia
	**	**		
Opowiedz historię związaną z praktyką, która może zainspirować innych.				**

Na naszej stronie znajdziesz

SIATKĘ również w innych językach

www.greeninclusion.eu/post/grid-qualitative-assessment

METODY I NARZĘDZIA

Zielony detektyw

How to Make a Toast

Dotknij-Poczuj-Zobacz

Sieć projektowa

ZASADŹ MNIE!

Oddolne Budowanie Potencjału

W poszukiwaniu dzikich ziół

Inkluzywne spotkania

Fotojęzyk

Warsztaty o nasionach

Ogród potrzeb

Weryfikacja barier

Zielony detektyw

sensoryczna gra karciana

www.greeninclusion.eu/post/green-detective

CEL ĆWICZENIA

Nauka z wykorzystaniem kilku zmysłów; podnoszenie świadomości środowiska naturalnego; ułatwianie inspiracji i kreatywności; wspieranie umiejętności językowych.

UCZESTNICZY

2 do 30 osób

Grupa docelowa: dzieci/młodzież/dorośli

Wiek: 3 +

CZAS TRWANIA

15 do 60 minut, w zależności od liczby uczestników i liczby rozdanych kart

MATERIAŁY / MIEJSCE

Karty do gry (1 do 10 na uczestnika) - zeskanuj qr kod
Pojemniki (1 na każdego uczestnika)
(Opcjonalnie) telefon komórkowy z aparatem lub notatnik
Teren zielony(ogród, park, las)

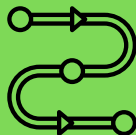
PRZYGOTOWANIE

Wydrukuj i wytnij karty do gry. Użyj szablonów dostępnych tutaj lub stwórz własne karty.

KROK PO KROKU

1. Wyjaśnij zasady gry. W wyznaczonym obszarze każdy uczestnik ma za zadanie znaleźć coś, co ma cechę wymienioną na kartach gry, które otrzyma, zebrać ten przedmiot, zrobić mu zdjęcie lub zapamiętać, aby później opisać go grupie.

2. Potasuj karty i rozdaj od 1 do 10 z nich każdemu uczestnikowi, któremu również wręczysz pojemnik.
3. Wyznacz ramy czasowe dla zadania i poproś uczestników o zebranie swoich znalezisk poprzez eksplorację obszaru gry.
4. Po upływie wyznaczonego czasu uczestnicy zbierają się i pokazują (lub opisują) grupie swoje znaleziska.

ALTERNATYWNE WYKORZYSTANIE

Wykorzystaj karty do gry polegającej na opowiadaniu, w której każdy uczestnik jest proszony o wymyślenie historii inspirowanej otrzymanymi kartami do gry.

INFORMACJA ZWROTNA

Przetłumacz etykiety kart na inne języki.

DOŚWIADCZENIA

Gra podnosi świadomość na temat środowiska naturalnego, pozwalając uczestnikom na jego badanie i dyskutowanie z innymi o swoich odkryciach

ODNOŚNIKI:

https://zsm.krakow.pl/images/pliki/aktualnosci/miniatury/zielony_detektyw/zielonydetektyw1.pdf

KATEGORIE

#green education
#inclusiveness and interculturality
#non-formal education

Instrukcja robienia TOSTÓW

gra "design thinking"

www.greeninclusion.eu/post/how-to-make-a-toast

CEL ĆWICZENIA

Uświadomienie uczestnikom, jak różnie myślą i postępują;
promowanie kreatywności, współprojektowania, umiejętności
rozwiązywania problemów i uczenia się empatii.

UCZESTNICY

3 do 15 osób

Grupa docelowa: młodzież, dorośli

Wiek: 16 +

CZAS TRWANIA

30 do 60 min, zależnie od ilości uczestników

MATERIAŁY / MIEJSCE

Arkusze grubego papieru lub kartki.

Markery lub ołówki.

Karteczki samoprzylepne.

Miejsce powinno umożliwiać uczestnikom przymocowanie
swoich rysunków do dużej powierzchni ściany w celu prezentacji.

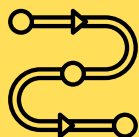
PRZYGOTOWANIE

nie wymagane

KROK PO KROKU

1. W pierwszej rundzie poproś uczestników o narysowanie na kartce
papieru instrukcji przygotowania tostów bez użycia słów i liczb. Rozdaj
każdemu uczestnikowi materiały do rysowania.

2. Poproś uczestników, aby podzielili się z grupą swoimi pracami, trzymając w górze swoje rysunki. Zachęć do komentowania. Zwróć uwagę na to czym się różnią. Które z nich są proste, a które złożone? Które pokazują ludzi, a które nie? I tak dalej.

3. W drugiej rundzie rozdaj karteczki samoprzylepne i poproś uczestników o narysowanie instrukcji krok po kroku na osobnych karteczkach, a następnie o przymocowanie ich do ściany. Mogą zmieniać swoje instrukcje z pierwszej rundy.

4. W ostatniej rundzie poproś uczestników o wspólne porównanie różnych zestawów instrukcji i zaobserwowanie, co jest między nimi podobne, a co różne, a następnie wybranie optymalnego zestawu.

ALTERNATYWNE WYKORZYSTANIE

Użyj innego zadania, np. narysuj instrukcję jak stworzyć kompost.

INFORMACJA ZWROTNA

Użyj innej metody na "przełamanie lodów" przed grą, jeśli uczestnicy nie znają się dobrze. Poproś uczestników o pracę w parach.

Aby zachęcić nieśmiałyh uczestników do wyrażenia swojej opinii, użyj kart w różnych kolorach, aby reprezentować najbardziej istotne kroki instrukcji podczas drugiej rundy.

DOŚWIADCZENIA

Gra prawdopodobnie przyniesie wiele zabawy, ale także zilustruje, jak bardzo się różnimy i jak dzięki współpracy można uzyskać lepsze rezultaty.

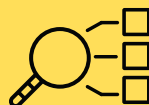

ODNOŚNIKI::

<https://www.drawtoast.com/>

KATEGORIE

#community organising #co-design
#inclusiveness and interculturality

Dotknij Poczuj Zobacz

www.greeninclusion.eu/post/touch-feel-see

CEL ĆWICZENIA

Wzmacnianie integracji sensorycznej; uczenie się poprzez wykorzystanie różnych zmysłów; podnoszenie świadomości; inspirowanie; rozwijanie zainteresowania naturą; promowanie kreatywności.

UCZESTNICZY

5 do 30 osób

Grupa docelowa: dzieci, młodzież, dorośli

Wiek: 7 +

CZAS TRWANIA

30 tdo 60 min (może być więcej w zależności od sposobu gry lub liczby uczestników)

MATERIAŁY / MIEJSCE

Różne małe przedmioty przyrodnicze znalezione w pobliżu lokalizacji, po jednym dla każdego uczestnika.
Zielona przestrzeń (ogród, park, las).

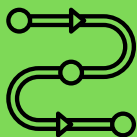
PRZYGOTOWANIA

Zbierz różne małe przedmioty przyrodnicze w pobliżu miejsca, w którym się znajdujesz.

KROK PO KROKU

1. Poproś uczestników o zebranie się w kręgu.
2. Krótko przedstaw metodę, wyjaśniając uczestnikom, jak w codziennym życiu zdarza nam się ignorować szczegóły w środowisku naturalnym, choć te szczegóły są ważnymi elementami całego naturalnego ekosystemu, a każdy z nich ma swoje miejsce i kluczową rolę.

3. Powiedz uczestnikom, aby zamknęli oczy (chyba że czują się z tym niekomfortowo) i przenieśli ręce za plecy.

4. Umieść jeden z zebranych małych przedmiotów w rękach każdego uczestnika. Poproś, aby skupili się na nim bez otwierania oczu i w milczeniu badali jego cechy (wielkość, waga, kształt, powierzchnia, temperatura itp.), a nie identyfikowali go.

5. Po pewnym czasie, gdy uczestnicy będą już mieli pojęcie o tym, co trzymają w rękach, poproś ich o zastanowienie się nad tym, co kojarzy im się z tym przedmiotem lub jakie mają z nim wspomnienia. Zadanie to powinno być wykonane w cichej i spokojnej atmosferze, która wzmacnia ich doświadczenie.

6. Po upływie pewnego czasu poproś uczestników o otwarcie oczu i opisanie po kolei trzymanego przez nich przedmiotu grupie bez jego identyfikacji. Pozostali uczestnicy muszą odgadnąć, czym może być ten przedmiot. Po prawidłowym rozpoznaniu przedmiotu, jest on pokazywany grupie.

Jeśli uczestnik ma trudności z opisaniem przedmiotu, pomóż mu zadając pytania typu: "Jaki ma kształt?", "Jaki jest w dotyku?" etc.

ALTERNATYWNE WYKORZYSTANIE

Poproś uczestników, aby znaleźli sobie mały naturalny przedmiot, który jest dla nich ważny, ponieważ kojarzy im się z miłymi wspomnieniami z dzieciństwa lub przykuł ich uwagę. Opisując przedmiot grupie, proszeni są również o wyjaśnienie powodów, dla których go wybrali.

Uczestnicy mogą pracować w parach, dzieląc się w ten sposób swoimi doświadczeniami sensorycznymi i wspierając się nawzajem podczas opisywania obiektu.

Uczestnicy mogą badać obiekt za pomocą innych zmysłów niż tylko dotyk (np. zapach, smak, dźwięk).

Wykorzystaj do dyskusji naturalne obiekty z innej strefy klimatycznej. do dyskusji.

Wykorzystaj do tej metody tylko określoną część wybranych roślin (liść, nasiono, kwiat itp.) i omów różnice między nimi (np. jako uzupełnienie lekcji o dendrologii).

INFORMACJA ZWROTNA

Metoda ta może być łatwo dostosowana do różnych tematów i dla konkretnych grup docelowych.

DOŚWIADCZENIA

Gra i jej warianty podnoszą świadomość przyrodniczą uczestników i pozwalają im odkryć wiele elementów ukrytych w naturze, które następnie są wykorzystywane do ogólniejszej dyskusji.

KATEGORIE

#green education
#inclusiveness and interculturality
#non-formal education

Sieć projektowa

www.greeninclusion.eu/post/design-web

CEL ĆWICZENIA

Nauka bardziej kreatywnego i otwartego myślenia podczas projektowania czegokolwiek, od małej działki ogrodowej po duże projekty, a nawet swoje życie.

Zamiast postrzegać proces projektowania jako liniową sekwencję, jego różne aspekty są wizualizowane przez sieć, która w sprytny sposób "oszukuje" nasz mózg.

UCZESTNICY

6 do 30 osób

Grupy docelowe: dorośli, młodzież, grupy mieszane, grupy wielokulturowe, zespoły

Wiek: 12 +

CZAS TRWANIA

30 do 60 min, w zależności od złożoności projektu i stopnia szczegółowości planu

MATERIAŁY / MIEJSCE

13 kartek A4, każda opatrzona jednym z 12 lub 13 słów kluczowych "sieci projektowej" (uzupełnionych ewentualnie o krótkie wyjaśnienia lub pytania):

- Wizje i cele
- Pomoc (W czym potrzebujesz pomocy? Gdzie możesz uzyskać tę pomoc?)
- Ograniczenia (Co może zablokować Twoją drogę, ograniczyć ją lub spowolnić? Jakie trudności mogą się pojawić?)
- Wzorce (Rutyny?)
- Idee (Co chcesz stworzyć?)
- Zasady (Etyka i wartości)

- Integracja (Jak połączyć to wszystko w całość?)
- Działanie (Co chcesz osiągnąć? Jakie są kolejne kroki?)
- Dynamika (Jak utrzymać ten stan rzeczy?)
- Docenienie
- Refleksja
- Pauza (Co może być praktyką wspierającą odpoczynek?)

Papier i długopis do notowania

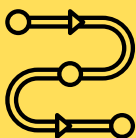
Duża, otwarta przestrzeń, w której małe grupy osób mogą wygodnie poruszać się po ułożonych na ziemi w kręgu kartach słów kluczowych

PRZYGOTOWANIE

- Napisz na arkuszach słowa kluczowe (i dodaj dodatkowe informacje, jeśli chcesz).
- Umieść wszystkie arkusze w dużym kole na ziemi.
- Przeczytaj więcej o "sieci projektowej"(Design web) i posłuchaj podcastu dostępnego tutaj:
<https://makingpermaculturestronger.net/engaging-the-design-web-with-looby-macnamara/>
- Sformułuj pytanie, problem lub temat projektu, który chciałbyś, aby grupa zaprojektowała.

KROK PO KROKU

1. Prowadzący warsztaty prosi uczestników o utworzenie koła i przedstawienie się. Po tym może nastąpić krótka rozgrzewka, jeśli uczestnicy nie znają się jeszcze dobrze.
2. Trener wyjaśnia ćwiczenie i zadanie projektowe do wykonania (np. jak możemy sprawić, by nasz ogród społeczny był bardziej integracyjny dla dzieci?).
3. Kiedy wszyscy zrozumieją zadanie, trener dzieli uczestników na małe grupy po trzy osoby, z których jedną wyznacza się do robienia notatek.

4. Następnie małe grupy są proszone o swobodne krążenie wśród arkuszy ze słowami kluczowymi, odwiedzając każdy z nich co najmniej raz, bez szczególnej kolejności, i podczas każdego postoju dyskutując o tym, co kojarzy im się z danym słowem kluczowym. Kiedy dotrą do słowa kluczowego "Działanie", mogą na przykład porozmawiać o działaniach, które należy podjąć, aby zaangażować więcej dzieci w ogródzie, takich jak dotarcie do szkół i przedszkoli, które następnie są przekazywane na piśmie przez osobę sporządzającą notatki. Nie ma limitu czasu na poszczególne przystanki. Jeśli nic nie przychodzi do głowy, grupa po prostu przechodzi do następnego przystanku i wraca do niego później. Przystanki mogą być również ponownie odwiedzane, aby dodać nowe perspektywy.

5. Po upływie wyznaczonego czasu trener prosi wszystkich o zaprzestanie krążenia i zakończenie notatek, a następnie ponowne utworzenie koła.

6. Każda grupa dzieli się na koniec swoimi wynikami z innymi uczestnikami. W idealnym przypadku osoba sporządzająca notatki przygotowuje dokument, który może być wykorzystany przez decydentów lub całą grupę podczas dalszych działań mających na celu ustrukturyzowanie i zaplanowanie wdrożenia.

ALTERNATYWNE WYKORZYSTANIE

Wykorzystaj tę metodę z pojedynczą małą grupą lub indywidualnie. Dodaj "Świętowanie" jako słowo kluczowe do "sieci projektowej" (Jak świętować sukces?).

INFORMACJA ZWROTNA

Niektórzy uczestnicy wolą, aby słowa kluczowe były wyjaśniane lub uzupełniane pytaniami, inni uważają to za ograniczenie ich twórczego myślenia.

DOŚWIADCZENIA

*To całkiem zaskakujące, co się dzieje, gdy nie przestrzegamy pewnego porządku"

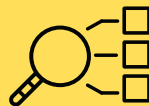

ODNOŚNIKI:

Looby Macnamara "Design Web"

KATEGORIE

#community organising
#co-design
#designing #planning #vision
#idea_creation

Zasadź mnie!

Odgrywanie ról jako metoda projektowania

www.greeninclusion.eu/post/plant-me

CEL ĆWICZENIA

Wybór roślin i ich przyszłej lokalizacji w przypadku projektowania lub planowania ogrodu. Edukacja uczestników na temat roślin, ich cech i najlepszego miejsca do ich sadzenia.

UCZESTNICZY

5 do 50 osób

Grupa docelowa: dorośli, młodzież, dzieci w zespole z dorosłymi, grupy mieszane, grupy międzykulturowe, zespoły

Wiek: 5 +

CZAS TRWANIA

60 do 120 min w zależności od liczby uczestników, ich dotychczasowej wiedzy i wielkości obiektu.

MATERIAŁY / MIEJSCE

- Wydrukowane karty obserwacji do sporządzania notatek
- Wydrukowane karty roślin
- Długopisy, ołówki
- Telefony komórkowe (do badań)
- W razie potrzeby małe znaki z nazwą rośliny, które można wbić w ziemię
- Zielona przestrzeń (ogród, część parku, pole lub las).

Uwaga: Należy pamiętać, że istnieją prawa i przepisy regulujące sadzenie w przestrzeni publicznej (szkody materialne!), jeśli zdecydujesz się użyć prawdziwych roślin. *Guerilla gardening* może być tolerowany, jeśli jest traktowany jako ozdoba.

Wybierz rośliny, które chcesz wykorzystać i zbierz informacje na ich temat. Metoda ta działa najlepiej w przypadku drzew i krzewów.

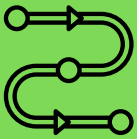
Stwórz drukowane karty, na których wypiszesz ich naukową i zwyczajową nazwę (nazwy), cechy, które decydują o ich najlepszej lokalizacji (wysokość, szerokość, światło, gleba, woda, rośliny towarzyszące lub konkurencyjne, itp.) i dodajesz zdjęcie rośliny. Poniższy link prowadzi do szablonu:

https://www.canva.com/design/DAFNfwlc2g8/g4MhooGdGQZ798_xnpq3w/edit?utm_content=DAFNfwlc2g8&utm_campaign=designshare&utm_medium=link2&utm_source=sharebutton

Przygotuj karty obserwacji do notowania

(Opcjonalnie) Przygotuj znaki, które mogą być użyte zamiast roślin, aby wskazać pożądaną lokalizację.

KROK PO KROKU

1. Wyjaśnij zasady i cele zajęć.
2. Podziel uczestników na małe grupy od dwóch do pięciu osób i rozdaj każdej z nich kartę obserwacji.
3. Poproś uczestników o zbadanie terenu i zanotowanie swoich obserwacji. Czas przeznaczony na to zadanie będzie zależał od wielkości i złożoności terenu.

Pytania przewodnie to:

- Które miejsca otrzymują bezpośrednie światło słoneczne, które są zacienione?
- Które miejsca są suche, a które wilgotne?
- Które z nich są wystawione na działanie wiatru, a które chronione przed nim?
- Jakiego rodzaju gleb podstawowych występują w danym miejscu (piaszczyste, muliste, gliniaste)? W razie potrzeby wyjaśnij, jak wykonać szybki test gleby, np. ściskając wilgotną glebę dłonią, a następnie otwierając ją i obserwując jej strukturę lub wykopując mały dołek, wypełniając go wodą i obserwując, jak szybko gleba się osusza).
- Jakie rośliny już tam rosną?

4. Poproś uczestników o zebranie i podzielenie się swoimi obserwacjami i doświadczeniami.

5. Rozdaj kartę roślin i roślinę lub znak z nazwą rośliny każdemu uczestnikowi, który następnie ma za zadanie zidentyfikować się z rośliną i poszukać "idealnego" miejsca na wybranym stanowisku, korzystając z informacji przedstawionych na karcie roślin. W razie potrzeby krótko wyjaśnij zasadę sadzenia towarzyszącego i konkurencji o zasoby.

Pytania przewodnie to:

- "Jak chcę rosnąć?"
- "Jak duża będzie moja uprawa?"
- "Z jakimi sąsiadami się dogaduję?"
- "Jak bardzo jestem konkurencyjny?"

6. Zbierz uczestników, którzy wyjaśnią powody swojego wyboru i jak do niego doszli. Wspólnie przedyskutujcie ich ustalenia, zgłaszając zastrzeżenia lub propozycje. Na ogół umieszczenie około 20 drzew i krzewów zajmuje nie więcej niż 15 do 30 min.

ALTERNATYWNE WYKORZYSTANIE

- a) Tworzenie kart dla roślin jednorocznych i warzyw.
- b) Współprojektowanie warstwy ziół. Wyznacz małe obszary i ustaw tace z roślinami najlepiej nadającymi się do polikultury. Małe grupy uczestników (3 lub 4 osoby) są następnie proszone o stworzenie własnego projektu warstwy ziół.
- c) Jeśli celem jest współprojektowanie ogrodu, uwzględnij lokalizację innych elementów ogrodu (szopa na narzędzia, grządki, itp.).

INFORMACJA ZWROTNA

Jest to świetna metoda, aby szybko zidentyfikować dobre lokalizacje dla każdej rośliny. Uczestnicy angażują się w pracę z rośliną i mają poczucie odpowiedzialności podczas interakcji. Może to być dobry punkt wyjścia dla programów adaptacji drzew.

W zależności od poziomu wiedzy uczestników,
należy dodać więcej informacji do kart roślin.

DOŚWIADCZENIA

To była świetna zabawa! Odgrywanie ról jest zawsze
bardzo doceniane.

ODNOŚNIKI

Kontent i pomysł: Skogsträdgårdsboken
Philipp Weiss & Annevi Sjöberg
Game layout: Anne Franze-Jordanov

https://www.canva.com/design/DAFNfwlc2g8/g4MhooGdGQZ798__xnpq3w/editutm_content=DAFNfwlc2g8&utm_campaign=designshare&utm_medium=link2&utm_source=sharebutton

KATEGORIE

#green education
#inclusiveness
#non-formal education
#plantation
#planting
#game

Oddolne Budowanie Potencjału

www.greeninclusion.eu/post/capacity-building

CEL ĆWICZENIA

Poznanie kompetencji, motywacji i zaangażowania każdego członka grupy, tworzenie wspólnej wizji, budowanie zespołu

UCZESTNICY

10 do 30 osób

Grupa docelowa: najlepiej nadaje się dla grupy docelowej, która zamierza pracować razem nad tym samym projektem.

Wiek: 15 +

CZAS TRWANIA

80 do 180 min, w zależności od ilości uczestników

10 do 15 min na wypełnienie karty (indywidualnie lub w parach)

5 min dla każdego uczestnika na przedstawienie wyników

20 minut na dyskusję końcową

MATERIAŁY / MIEJSCE

Papier i pisaki.

(Opcjonalnie) Ściana z pinezkami, Flipcharty lub podobne urządzenia; flamastry, długopisy lub karteczki samoprzylepne do wizualizacji wyników.

Ciche miejsce, w miarę możliwości na zewnątrz w ogrodzie lub na terenie zielonym.

PRZYGOTOWANIE

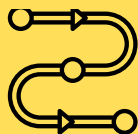
Przygotuj i wydrukuj wymaganą liczbę egzemplarzy karty budowy potencjału w zależności od liczby uczestników.

Karta używana do tej metody składa się z 7 pól, które muszą być wypełnione przez każdego uczestnika.

Te 7 obszarów to:

- **Imię i nazwisko** uczestnika
- **Umiejętności twarde:** umiejętności zdobyte poprzez praktyczne doświadczenie, szkolenie lub edukację
- **Umiejętności miękkie:** przykładem są umiejętności interpersonalne, umiejętność pracy w zespole, zdolności przywódcze, umiejętności komunikacyjne, umiejętność rozwiązywania problemów, zarządzanie czasem i umiejętność krytycznego myślenia. Pomyśl: "jak opisałby mnie przyjaciel?".
- **Czynniki stresujące** / Problemy krytyczne: jakie są mechanizmy, sytuacje, w których doświadczasz stresu lub które postrzegasz jako problematyczne podczas pracy w zespole?
- **Co już wiem** o zielonej edukacji i zrównoważonym rozwoju?
- **Czego chcę się nauczyć** o zielonej edukacji i zrównoważonym rozwoju?
- **Jak chcę się przyczynić** do realizacji projektu?

KROK PO KROKU

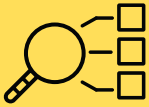
1. Rozdaj każdemu uczestnikowi kartkę.
2. Każdy uczestnik wypełnia kartę lub, jeśli pracujecie w parach, przeprowadza wywiad z partnerem, aby zebrać informacje przed ich zapisaniem.
3. Każdy uczestnik przedstawia grupie wyniki swojej karty.
4. Zbierzcie się na końcową dyskusję plenarną.
5. (Opcjonalnie) Spróbujcie zwizualizować wyniki, np. tworząc klastry kompetencji.

Wykorzystanie par do wypełnienia karty może pomóc tym, którzy czują się nieśmiali lub mniej pewni siebie w grupie.

Metoda ta sprawdza się szczególnie dobrze, jeśli kończy się dyskusją końcową, podczas której wizualizuje się wyniki.

KATEGORIE

#community organising
#co-design

W poszukiwaniu dzikich ziół

www.greeninclusion.eu/post/wild-herbs-workshop

CEL ĆWICZENIA

Zwiększanie zainteresowania dzikimi ziołami; poznawanie dzikich ziół w ich naturalnym środowisku; promowanie kreatywności, dzielenie się wiedzą i badanie aspektów międzykulturowych (np. poprzez dzielenie się nazwami ziół w innych językach, tradycyjnymi zastosowaniami i opowieściami).

UCZESTNICZY

5 do 25 osób (nie więcej niż 20 dzieci)

Grupa docelowa: dorośli, młodzież, dzieci, grupy mieszane, grupy międzykulturowe, zespoły.

Wiek: 5 +

CZAS TRWANIA

45 do 60 minut, zależnie od długości informacji początkowej

MATERIAŁY / MIEJSCE

Zdjęcia wybranych dzikich ziół lub różnych ich części (liście, kwiaty, nasiona), w zależności od liczby uczestników.

Wydrukowana lista pytań dla każdej małej grupy (aby uzyskać więcej dokumentów, kliknij na link na górze metody lub zeskanuj kod QR)

Ołówki i kartki do notowania.

Zielona przestrzeń (ogród, park, las). Upewnij się, że miejsce to nie jest zanieczyszczone, zwłaszcza jeśli uczestnicy mają smakować lub spożywać zioła.

Odwiedź miejsce wcześniej, aby określić, które zioła mogą być użyte do tej metody (maksymalnie 8-10 dzikich ziół) i upewnij się, że nie jest ono zanieczyszczone.

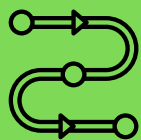
Zdobądź informacje o dzikich ziołach, które mają być użyte, zrób zdjęcia, poszukaj ilustracji lub zbierz części ziół na krótko przed zorganizowaniem ćwiczenia.

Przygotuj pytania do wyszukiwania, które są dostosowane do cech grupy docelowej (język, wiek, specjalne potrzeby, itp.). Prawdopodobnie przydatne będą elementy graficzne. Można też skorzystać z dostarczonego szablonu (patrz załączony szablon).

Zastanów się, jak dostosować się do ewentualnych specjalnych potrzeby uczestników.

Opracuj harmonogram dla każdej części ćwiczenia.

(Opcjonalnie) Zbierz dokumentację wizualną dotyczącą dzikich ziół, które będą wykorzystywane i które mogą być eksponowane na tablicy, pokazując dzikie zioła w różnych fazach ich cyklu życia lub istotne ich części (liście, nasiona, kwiaty, itp.). Przygotuj dla nich etykiety.

KROK PO KROKU

1. Poproś uczestników o utworzenie koła. Przedstaw się i krótko wyjaśnij metodę. W razie potrzeby zastosuj lodołamacz, aby uczestnicy mogli się poznać: poproś uczestników po kolei o podanie swojego imienia oraz ulubionej rośliny (dzikiej lub uprawnej), jeśli taką posiadają.

2. Wprowadź temat, biorąc pod uwagę wcześniejszą wiedzę uczestników na temat dzikich ziół. Zapytaj uczestników, dlaczego dzikie zioła są interesujące. Powszechne odpowiedzi to: zdrowie i wartości odżywcze, wykorzystanie do gotowania lub przygotowywania kosmetyków, tradycyjna wiedza, samowystarczalność, zainteresowanie botaniką lub bioróżnorodnością, związek z naturą...

3. Zapytaj uczestników, co powinniśmy wiedzieć przed zbieraniem dzikich ziół (np. jak je rozpoznać, jak smakować lub spożywać tylko bezpiecznie zidentyfikowane zioła, czyszczenie roślin przed spożyciem, unikanie miejsc zanieczyszczonych).

4. Podziel uczestników na małe grupy od dwóch do czterech osób i przydziel każdej grupie zadanie poszukiwania miejsca, w którym na wybranym terenie rośnie określone dzikie zioło i odpowiedzieć na szereg pytań. W razie potrzeby dostarcz im zdjęcie lub fragment dzikiego zioła, którego będą szukać lub użyj tablicy z informacjami wizualnymi (patrz Przygotowanie). Rozdaj przygotowaną przez siebie listę pytań lub udostępniony szablon. Policz około 15 min na wykonanie zadania.

5. Zbierz uczestników w krąg i niech każda mała grupa po kolei podzieli się swoimi odkryciami. W razie potrzeby podaj dodatkowe informacje o każdym dzikim ziole, zwłaszcza dla uczestników, którzy są nowi w temacie. Celem jest stworzenie bazy wspólnej wiedzy dostępnej dla wszystkich. Na koniec poproś uczestników o opinie na temat tej metody.

ALTERNATYWNE WYKORZYSTANIE

Dodaj do warsztatów sesję gotowania, podczas której uczestnicy najpierw zbiorą więcej ziół, oczyszczą je, a następnie przygotują danie lub kilka dań, którymi będą się delektować na miejscu lub które zabiorą ze sobą na później. Można, na przykład przygotować pesto z dzikich ziół i sałatkę i podzielić się nimi z chlebem!

INFORMACJA ZWROTNA

Postaraj się zachować prostotę! Niektóre osoby mają niewielką wiedzę botaniczną i mogą mieć trudności z identyfikacją dzikiego zioła lub rozpoznaniem go po nazwie.

Dostosuj ćwiczenie do grupy docelowej (przeznaczony czas, wcześniejsza wiedza, itp.).

Zachęć uczestników do wykorzystania wszystkich zmysłów do zbadania dzikich ziół lub użyj opowiadania dla łatwiejszego podejścia. Dając miejsce na kreatywność, pozwalasz na więcej zabawy co sprawia, że metoda jest bardziej integrująca dla uczestników, którzy nie wiedzą zbyt wiele o dzikich ziołach. Ułatwiał przekazanie wiedzy między uczestnikami. Dostosuj się do specjalnych potrzeb uczestników (np. wystawiając dzikie zioła na stole, jeśli uczestnicy mają ograniczenia ruchowe).

DOŚWIADCZENIA

"Te zajęcia były świetną zabawą! Podzieliliśmy się swoimi opowieściami o roślinie, której szukaliśmy, mieliśmy możliwość być razem kreatywnie wymyślając historię."

"Podobało mi się to, że roślina odgrywa aktywną rolę: może mówić i coś nam powiedzieć. Pokazuje to sposób na odwrócenie perspektywy skoncentrowanej na człowieku".

"Poczułam się zainspirowana do pójścia na poszukiwanie dzikich ziół w mojej okolicy i lepszego ich poznania, także do przygotowywania domowych herbat i posiłków".

ODNOŚNIKI

Scan QR-code for details

KATEGORIE

#green education
#non-formal education
#inclusiveness and interculturality

Inkluzywne Spotkania

www.greeninclusion.eu/post/inclusive-meetings

CEL ĆWICZENIA

Spotkania są niezbędne dla procesów grupowych, wymiany informacji i podejmowania decyzji. Poniżej przedstawiamy pomysły, jak powinno wyglądać spotkanie i jakie elementy są niezbędne, by każdy uczestnik mógł się w nim odnaleźć, wziąć udział i wnieść swój wkład oraz czuć się mile widzianym.

UCZESTNICZY

2 do 15 osób

Grupa docelowa: brak ograniczeń

Wiek: 15 +

CZAS TRWANIA

Spotkania mogą trwać od 15 min do kilku dni w zależności od potrzeb grupy i celów spotkania.

MATERIAŁY/ MIEJSCE

Spotkanie może być offline, online lub nawet hybrydowe.

Tutaj skupiamy się na spotkaniach fizycznych.

Agenda (i ewentualnie protokół z poprzedniego spotkania)

Papier i długopisy do notowania lub komputer

Timer

Materiały wizualizacyjne (flipcharty, karteczki samoprzylepne, flamastry, papier itp.)

Miejsce spotkania powinno w jak największym stopniu uwzględniać potrzeby uczestników, aby czuli się komfortowo (dostępność, wielkość stołów, rozmieszczenie miejsc siedzących, dostępność, bezpieczeństwo, poziom hałasu itp.) Przyjemne otoczenie również się do tego przyczyni. Powinna być dostępna jakaś forma cateringu (napoje, przekąski), zwłaszcza jeśli spotkanie trwa dłużej niż kilka godzin.

Ustalając czas spotkania, uszanuj dostępność każdego uczestnika (godziny pracy, obowiązki rodzinne, dni wolne od pracy itp.)

Przygotuj porządek obrad z dużym wyprzedzeniem. Zapytaj wszystkich uczestników, czy i w jaki sposób zamierzają wnieść swój wkład oraz czy należy poruszyć jakieś konkretne tematy. Zapewnijcie, że będzie wystarczająco dużo czasu na krótkie prezentacje, pytania i dyskusje, a także na przerwy, ale ustalcie też limity czasowe, aby uniknąć niekończących się dyskusji - dany temat zawsze można przełożyć na inne spotkanie.

Metody facylitacji przyczynią się do włączenia wszystkich i uczynienia spotkania bardziej demokratycznym. W razie potrzeby należy uwzględnić czas na rozgrzewkę lub energizery, które pomogą uczestnikom skupić się na spotkaniu. Dobrze zorganizowane spotkanie jest kluczem do jego sukcesu. Zastanów się, jakie cele chcesz osiągnąć podczas spotkania. Wyślij porządek obrad do wszystkich uczestników na jakiś czas przed spotkaniem oraz przypomnienie o godzinie spotkania na dzień roboczy przed jego rozpoczęciem.

KROK PO KROKU

1. Otwarcie spotkania

- Zaczynij od powitania uczestników. Każdy powinien czuć się doceniony. Kontynuuj od krótkiej rundy prezentacji lub rozgrzewki (lub energizera), aby uczestnicy poznali się i poczuli komfortowo w grupie. Zapytaj o preferowane zaimki. Upewnij się, że jesteś w stanie poprawnie wymówić każde nazwisko. W przypadku większego spotkania użyj identyfikatorów z nazwiskami.
- Przedstaw i uzgodnij użycie sygnałów ręcznych dla konkretnych wypowiedzi (zgoda, niezgoda, pytania itp.).
- Ustal zasady rozmowy, które pomogą przypomnieć wszystkim, co jest ważne i nadadzą spotkaniu ramy. Poproś uczestników, by mówili powoli i wyraźnie oraz by nie przerywali sobie nawzajem. Zachęcaj ich do wyrażania swoich opinii i włączania się do dyskusji, której celem jest promowanie alternatywnych perspektyw ...

- Wyznaczyć uczestnikom różne role lub zadania, np. moderatora (może to być osoba, która przygotowała spotkanie), osoby sporządzającej notatki do protokołu, osoby pilnującej czasu lub osoby odpowiedzialnej za wizję (przypominającej uczestnikom o zasadach spotkania i interweniującej w razie potrzeby).
- Przedstaw agendę, wyjaśnij, kto będzie odpowiedzialny za określone części spotkania i przypomnij uczestnikom o celach, jakie macie. Pytanie uczestników o to, czego oczekują od spotkania, pomaga ukierunkować spotkanie.

2. W trakcie spotkania:

- Jako moderator bądź świadomy własnych uprzedzeń i zwracaj uwagę na uczestników, którzy mają tendencję do dominowania w rozmowie lub tych, którzy tworzą ściśle powiązane podgrupy.
- Upewnij się, że wszyscy słyszą, co jest mówione, są słuchani, kiedy mówią i że nawet nieśmiałe lub ciche osoby mogą wyrazić swoją opinię. Metody moderowania pomagają w ustrukturyzowaniu spotkania i osiągnięciu celów.
- Zakłóceniami należy się natychmiast zająć, ponieważ stanowią one barierę w nauce i komunikacji. Jeśli nie zostaną usunięte, mogą uniemożliwić lub zafałszować proces rozwiązywania problemów.
- Szanuj czas wszystkich uczestników i zakończ spotkanie o ustalonej godzinie.

3. Zakończenie spotkania:

- Podsumuj wyniki, decyzje i zadania tak, aby wszyscy byli na tym samym poziomie.
- Jeśli planowane jest kolejne spotkanie, zorganizuj rotację różnych ról, dając w ten sposób możliwość doświadczenia spotkania z różnych punktów widzenia.
- Na koniec podziękuj i zbierz informacje zwrotne!
- Po spotkaniu podziel się z wszystkimi protokołem.

ALTERNATYWNE WYKORZYSTANIE

Jeśli podczas spotkania mówi się w kilku językach, poproś innego uczestnika o wykonanie "tłumaczenia szeptanego", czyli usiądź obok danej osoby i szepcz jej do ucha.

DOŚWIADCZENIA

"Niezbędny dla każdej grupy i zróżnicowanego uczestnictwa"

ODNOŚNIKI

Inkluzywne spotkania

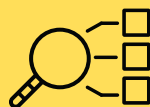
<https://www.atlassian.com/de/team-playbook/plays/inclusive-meetings>

DALSZE LEKTURY

- przykłady sygnałów ręcznych:
<https://www.seedsforchange.org.uk/handsig.pdf>
- konsensus systemowy <https://clips.gen-europe.org/systemic-consensing/>
- słowa kluczowe dla wyszukiwarek: spotkania integracyjne, wydarzenia wrażliwe na dyskryminację, metody podejmowania decyzji w grupach, metody moderacji

KATEGORIE

#community organising
#inclusiveness and interculturality

Fotojęzyk

www.greeninclusion.eu/post/photolanguage

CEL ĆWICZENIA

Wyrażanie wizji, pragnień, potrzeb, lęków poprzez obrazy.

UCZESTNICZY

Minimum 3 osoby

Grupa docelowa: dzieci, młodzież, dorośli. Metoda szczególnie dobrze sprawdza się w grupach międzykulturowych.

Wiek: 5 +

CZAS TRWANIA

5 do 30 min, w zależności od liczby uczestników. Należy liczyć około 30 sekund na każdego uczestnika.

MATERIAŁY / MIEJSCE

Fotografie związane z tematem, który ma być poruszony (ogród, natura, jedzenie itp.)

W pomieszczeniach zamkniętych lub w plenerze. Miejsce powinno być wyposażone w miejsce na ścianie lub duży stół, aby można było wygodnie oglądać zdjęcia (najlepiej na wysokości oczu).

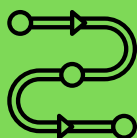
PRZYGOTOWANIE

Wybór i wydruk zdjęć,
w zależności od liczby uczestników.

KROK PO KROKU

1. Zbierz uczestników w kręgu i wyjaśnij metodę oraz ogłoś pytanie przewodnie (np. "Który obrazek przedstawia dla Ciebie ogród społeczny?").

2. Poproś uczestników o poruszanie się i przyglądanie wystawionym obrazkom przed wybraniem jednego z nich.
3. Uczestnicy po kolei pokazują wybrane zdjęcie i wyjaśniają powody swojego wyboru.
4. (Opcjonalnie) Moderator podsumowuje wyniki metody.

ALTERNATYWNE WYKORZYSTANIE

Użyj do "przełamywania lodów", podczas którego uczestnicy przedstawiają się sobie.

INFORMACJA ZWROTNA

Metoda ta okazała się szczególnie przydatna dla uczestników, którzy nie posługują się biegle tym samym językiem lub mają trudności z wyrażaniem siebie.

DOŚWIADCZENIA

Metoda ta została z powodzeniem wykorzystana do rozpoczęcia projektu ogrodnictwa społecznego.

Bardzo przydatna do tego, aby uczestnicy mogli podzielić się swoimi reprezentacjami. Czasami uczestnicy wybierają ten sam obrazek, ale z różnych powodów.

Uczestnicy są podekscytowani i zadowoleni z możliwości wniesienia wkładu i sugestii.

KATEGORIE

#civic participation
i#nclusiveness and interculturality

Warsztaty o nasionach

Krótkie warsztaty

www.greeninclusion.eu/post/seeds-workshop

CEL ĆWICZENIA

Uświadomienie znaczenia nasion w naszym życiu; zdobycie podstawowej wiedzy o tym, jak nasiona są rozproszone w przyrodzie i w naszym ogrodzie; oszczędzanie nasion oraz zdobycie inspiracji jak je lepiej poznać.

UCZESTNICZY

3 do 20 osób

Grupa docelowa: ogrodnicy i wszyscy zainteresowani oszczędzaniem nasion

Wiek: 12 +

CZAS TRWANIA

90 do 120 min

MATERIAŁY / MIEJSCE

Duża kartka papieru, na której narysujesz okrąg i podzielisz go jak tort na sześć segmentów reprezentujących sześć sposobów rozpraszania nasion (wiatr, woda, zwierzęta, ludzie, grawitacja, wybuch).

Papier A4 i kredki lub ołówki do stworzenia torebek na nasiona.

Ogród lub park, im większa różnorodność biologiczna tym lepiej.

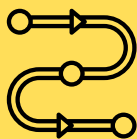
PRZYGOTOWANIE

Dobrze jest poczytać o nasionach, zrozumieć ich różnorodność i jak są rozproszone. Dobrym punktem wyjścia jest ten artykuł w Wikipedii. Zapisz kilka przykładów. Ogrrodnicy mogą uznać za pomocne mieć podstawową wiedzę o tym, jak przechowywać nasiona.

Jeśli nie wiesz, jak zrobić prostą torebkę na nasiona, możesz obejrzeć poniższy klip wideo:

<https://www.youtube.com/watch?v=pgxlUUXcwM>

KROK PO KROKU

1. Jakim nasionem jesteś?

Poproś uczestników, aby uważnie rozejrzeli się po ogrodzie, lub parku, w poszukiwaniu mniejszych i większych nasion w pobliżu. Następnie zadaj im dwa pytania: "Które nasiono jest dla ciebie w tej chwili najbardziej znaczące, ważne lub interesujące?" oraz "Którym nasionkiem jesteś dzisiaj?".

Odpowiedzi powinny być w formie rysunku lub wyrażenia poprzez język ciała. Pozostali uczestnicy proszeni są o odgadnięcie, które nasiono jest pokazywane. Następnie każdy uczestnik wyjaśnia, dlaczego wybrał właśnie to nasiono. Przykładowe odpowiedzi mogą być: "Dziś czuję się jak kasztan: ciepły, stabilny i dobrze osadzony". Albo: "Wybrałem nasiona mniszka lekarskiego, ponieważ w dzieciństwie dmuchałem je i uwielbiam to wspomnienie." Na koniec podziękuj uczestnikom i "przywitaj" wszystkie nasiona w ogrodzie.

2. Jak podróżują nasiona?

Poproś każdego uczestnika po kolei, aby pomyślał o nasionku, z którym wcześniej się identyfikował i za pomocą którego rozprzestrzenił się, aby rozpocząć aby rozpocząć nowe życie jako roślina. Zbierz odpowiedzi i zapisz ich nazwy na przygotowanym wcześniej arkuszu przedstawiającym różne sposoby rozprzestrzeniania.

Jeśli grupa jest mała lub jeśli wybrane nasiona są mało różnorodne, zaproponuj listę innych nasion, aby zilustrować, jak różne mogą być nasiona. Celem jest zapoznanie uczestników z biologią nasion i ich rolą w ekosystemach, w których się rozwijają. Informacje te mogą być również przydatne przy projektowaniu miejskiego ogrodu.

3. Jak przechowywać nasiona?

Poproś uczestników, aby przeszli się po ogrodzie lub parku i zebrali jeszcze trochę nasion, samodzielnie lub podzieleni na małe grupy dwu- lub trzyosobowe, które skupiają się na nasionach rozpraszających się w określony sposób. Po powrocie pokaż im prosty sposób na przygotowanie torebki na nasiona (patrz Przygotowanie). Następnie zapytaj ich o rodzaj informacji, które powinny znaleźć się na torebce z nasionami. Powszechne odpowiedzi to: nazwa zwyczajowa lub naukowa, data i miejsce zbioru, kolor, zapach i smak, zapotrzebowanie na wodę i słońce, czas, kiedy powinny być zbierane lub sadzone itp. Wybierz mądrze te, które uważasz za najważniejsze i poproś uczestników, aby wpisali je do swoich torebek z nasionami za pomocą różnych kolorów, rysunków, piktogramów i innych, które przyjdą im do głowy. Zakończ sesję informując uczestników o najlepszych metodach przechowywania nasion (np. suszenie ich, gdzie je przechowywać, itp.).

ALTERNATYWNE WYKORZYSTANIE

Zamiast całego warsztatu, skup się tylko na jednej części.

Rozmawiając o rozprzestrzenianiu się nasion, zapytaj uczestników, jakie nasiona spożywają regularnie, skąd one pochodzą i jak długą drogę muszą przebyć, zanim dotrą do Ciebie, aby rozpocząć dyskusję na temat śladu ekologicznego i suwerenności żywnościowej.

Podczas końcowej dyskusji porozmawiaj o bankach nasion w różnych częściach świata oraz o bankach nasion społeczności lokalnych.

Użycie środków graficznych do opisania nasion zamiast zamiast pisemnych notatek sprawi, że metoda ta będzie bardziej integrująca.

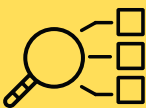
INFORMACJA ZWROTNA

Zastanów się, jak sprawić, by metoda była jeszcze bardziej inkluzywna.

DALSZE LEKTURY

W sieci można znaleźć wiele informacji na temat przechowywania nasion. Oto kilka przykładów:
<https://www.seedsavers.org/learn#seed-saving>
<https://www.realseeds.co.uk/seedsavinginfo.html>
https://seedalliance.org/wp-content/uploads/2010/04/seed_saving_guide.pdf
<https://www.communityseedbanks.org/>

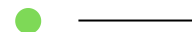

KATEGORIE

- # seeds
- # community organising
- # green education

Ogród potrzeb

www.greeninclusion.eu/post/garden-of-personal-needs

CEL ĆWICZENIA

Dzielenie się wizją własnego ogrodu i potrzebami poprzez rysowanie wspólnego ogrodu bez słów; znalezienie wspólnego sposobu na pogodzenie potrzeb wielu osób w jednym dziele; komunikowanie się bez słów o własnych potrzebach.

UCZESTNICZY

Minimum 4 osoby

Grupa docelowa: bez ograniczeń

Wiek: 2 +

CZAS TRWANIA

30 do 120 min

MATERIAŁY / MIEJSCE

Kolorowa kreda lub duży arkusz papieru oraz materiały do malowania i rysowania, w zależności od miejsca.

Na zewnątrz (duża powierzchnia chodnika lub parkingu) lub w pomieszczeniach (duży stół lub podłoga).

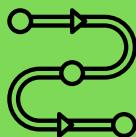
PRZYGOTOWANIE

Nie wymagane

KROK PO KROKU

1. Wyjaśnij uczestnikom zadanie i rozdaj materiały rysunkowe. Wyjaśnij uczestnikom zadanie i rozdaj materiały rysunkowe.

2. Uczestnicy mają za zadanie narysować swoją wizję ogrodu zgodnie z osobistymi potrzebami na jednej przestrzeni rysunkowej, bez porozumiewania się ze sobą za pomocą mowy.

3. Uczestnicy proszeni są o omówienie swoich potrzeb i wyborów artystycznych.

ALTERNATYWNE WYKORZYSTANIE

Zastosuj tę metodę do narysowania dowolnej innej wspólnej przestrzeni (np. miasta, miasteczka lub wsi).

INFORMACJA ZWROTNA

Metoda bardzo integracyjna, gdyż każdy może malować lub rysować.

DOŚWIADCZENIA

Ciekawe było ciche wspólne projektowanie wspólnego ogrodu z poszanowaniem potrzeb każdego z uczestników.

KATEGORIE

- # co-design
- # civic participation
- # inclusiveness and interculturality
- # non-formal education

Weryfikacja barier

Eksploracja przestrzeni z punktu widzenia integracji społecznej

www.greeninclusion.eu/post/barriers-check

CEL ĆWICZENIA

Zapoznanie uczestników z koncepcją sprawdzania barier; budzenie empatii; odkrywanie nowych sposobów postrzegania ogrodu lub innej przestrzeni; refleksja nad przywilejami, znajdowanie praktycznych rozwiązań na rzecz większej integracji.

UCZESTNICZY

5 do 20 osób

Grupa docelowa: dorośli, młodzież, grupy mieszane z dzieckiem

Wiek: 8 +

CZAS TRWANIA

45 do 60 min

MATERIAŁY / MIEJSCE

Clipboardy

Długopisy lub ołówki

Karty opisujące role

Lista pytań (zeskanuj kod QR)

Miejsce, w którym należy szukać barier, np. ogród

PRZYGOTOWANIE

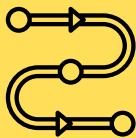
Zapoznaj się z koncepcją sprawdzania barier.

Stwórz role, które pozwolą uczestnikom zbadać bariery w wybranej przestrzeni.

Przygotuj listę pytań, które chciałbyś aby uczestnicy zadawali podczas badania wybranej przestrzeni pod kątem barier.

KROK PO KROKU

1. Wyjaśnij uczestnikom pojęcie symulowanego sprawdzania barier i jego cele, którymi są podniesienie świadomości na temat możliwych barier w danej przestrzeni, doświadczanych przez osoby, które spotykają się z nimi na co dzień (ok. 5 min).
2. Podziel uczestników na małe grupy od dwóch do czterech osób i przydziel każdej z nich rolę, której celem jest pomoc w doświadczeniu przestrzeni i codziennych czynności z nią związanych z perspektywy osoby, która boryka się z konkretnymi barierami, takimi jak ograniczenia ruchowe lub sensoryczne oraz niepewność językowa. Poproś ich w szczególności o przyjrzenie się trzem głównym wymiarom sprawdzania barier:

Jak osoba opisana przez rolę dotrze do przestrzeni?
Jak będzie w stanie do niej wejść?
Jak będzie w stanie sobie z nią poradzić?

W razie potrzeby zaproponuj działania, które mają miejsce w przestrzeni w ciągu typowego dnia lub podaj listę dodatkowych pytań.
3. Zbierz uczestników i poproś każdą grupę o podzielenie się wynikami swojego badania i wspólne omówienie ustaleń.

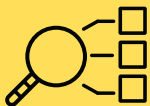
ALTERNATYWNE WYKORZYSTANIE

Wykorzystaj tę metodę jako punkt wyjścia do wspólnych wysiłków, aby uczynić przestrzeń bardziej dostępną poprzez zmniejszenie fizycznych, wizualnych, językowych, społecznych, kulturowych i innych barier dla konkretnych grup docelowych.

Wykorzystaj tę metodę do zbadania ewentualnych barier związanych z konkretnym działaniem, które planujesz, np. warsztatem, pytając o to, jak uzyskać informacje na jego temat, jak dotrzeć na miejsce, jak wziąć w nim udział itp.

Dodaj sesję, podczas której uczestnicy przedstawiają praktyczne sugestie, jak uczynić przestrzeń bardziej inkluzywną. Pytaniami przewodnimi byłyby: Co należy poprawić? Jakie zmiany należy wprowadzić? Jak można je wdrożyć?

KATEGORIE

- # community organising
- # co-design
- # civic participation
- # inclusiveness and interculturality
- # non-formal education

POZNAJ WSPÓŁAUTORÓW TEJ KSIĄŻKI

Zarząd Zieleni Miejskiej w Krakowie

zespół "Kraków w zieleni"

 Kraków, Polska

**Zarząd
Zieleni Miejskiej
w Krakowie**

 <https://zsm.krakow.pl>

GŁÓWNY CEL: Utrzymanie / rozwój terenów zielonych / współpraca z mieszkańcami / rolnictwo miejskie / edukacja / błękitno-zielona infrastruktura

GRUPA DOCELOWA mieszkańcy
Krakowa

ZAŁOŻONY: 2015

LICZBA OSÓB

REGULARNIE ZAANGAŻOWANYCH: 260/6

DOTYCHCZASOWE PROJEKTY :

ogrody społeczne (np. przepisy dotyczące ich zakładania i prowadzenia); działania edukacyjne (Centrum Edukacji Ekologicznej "Symbioza"; programy edukacyjne, np. "Ogród z klasą", "Nauczyciele blisko natury", "Pasieka Kraków").

SKONTAKTUJ SIĘ Z NAMI, JEŻELI CHCESZ:

- aby dowiedzieć się więcej o regulacjach dotyczących ogrodów społecznych.
- dowiedzieć się więcej o innych projektach.

KILOWATT

Bolonia, Włochy

KILOWATT

<https://kilowatt.bo.it>

GŁÓWNY CEL: zaangażowanie społeczności / zrównoważony rozwój / edukacja nieformalna

GRUPA DOCELOWA obywatele (studenci, pracownicy, rodziny, osoby starsze, dzieci), osoby w niekorzystnej sytuacji, organizacje trzeciego sektora

ZAŁOŻONY 2013

LICZBA OSÓB

REGULARNIE ZAANGAŻOWANYCH 30 (stale), 50 (okresowo)

DOTYCHCZASOWE PROJEKTY : Le Serre dei Giardini Margherita, KW Garden, Resilienze Festival, Semino, GREAT Life

WSPÓŁPRACA: Urząd Miasta Bolonia, Biuro regionalne, instytucje edukacyjne, organizacje terytorialne, stowarzyszenia lokalne

SKONTAKTUJ SIĘ Z NAMI, JEŻELI CHCESZ:

- dowiedzieć się więcej o organizowaniu społeczności i budowaniu potencjału
- odkryć, jak działa proces rewitalizacji przestrzeni miejskiej
- rozwijać działania skoncentrowane na innowacyjności i zrównoważonym rozwoju
- aby odwiedzić nas, gdy będziesz w okolicy

Changemaker AB

 Göteborg, Sztokholm, Boden,
Skellefteå and Karlstad, Sweden

Główny cel: Nauka i
innowacje – zmień świat

Grupy docelowe: firmy i
organizacje publiczne

ZAŁOŻONE: 1998

**LICZBA OSÓB REGULARNIE
ZAANGAŻOWANYCH:** 5-10

DOTYCHCZASOWE PROJEKTY:

Różne projekty Erasmus+ w
w dziedzinie gospodarki cyrkularnej,
rolnictwa, nauki obywatelskiej,
zrównoważonej edukacji i turystyki.
nauka, zrównoważona edukacja i turystyka

 <http://changemaker.nu>

**SKONTAKTUJ SIĘ
Z NAMI,
JEŻELI CHCESZ:**

- szukasz partnera do współpracy w zakresie gamifikacji, edukacji o zrównoważonym rozwoju, zarządzania projektami unijnymi
- potrzebujesz doświadczonego partnera do realizacji projektów Erasmus+
- chcesz budować programy edukacyjne

SaluTerre

 Sainte-Foy-la-Grande, France

 <http://www.saluterre.com>

SaluTerre

GLÓWNY CEL tworzenie odżywczych przestrzeni, takich jak wspólne ogrody, miejskie gospodarstwa rolne, lokalne systemy żywnościowe

GRUPY DOCELOWE Władze publiczne, budownictwo społeczne, deweloperzy

ZAŁOŻONE: 2004

LICZBA OSÓB REGULARNIE ZAANGAŻOWANYCH: 6

DOTYCHCZASOWE PROJEKTY:

Ogrody społeczne (Antony, Ozoir-la-Ferrière, Saint-Gaudens, itd.) ; lokalna strategia żywnościowa miasta Epinay-sur-Seine; gospodarstwo sąsiedzkie w Metz.

**SKONTAKTUJ SIĘ
Z NAMI,
JEŻELI CHCESZ:**

- stosujesz w swoich projektach podejście integracyjne i/lub koprodukcję;
- masz wiedzę na temat sprawiedliwości żywnościowej.

himmelbeet

Berlin-Wedding, Germany

GŁÓWNY CEL : promowanie zieleni miejskiej poprzez ogrodnictwo społeczne z naciskiem na uczestnictwo, samoorganizację, edukację ekologiczną i integrację

GRUPY DOCELOWE: mieszkańcy (zwłaszcza bezpośredniego sąsiedztwa), osoby pokrzywdzone, inicjatywy lokalne

ZAŁOŻONE: 2012

LICZBA OSÓB REGULARNIE

ZAANGAŻOWANYCH: 10 pracowników, ponad 200 ogrodników, wielu wolontariuszy

 <https://www.himmelbeet.de>

DOTYCHCZASOWE PROJEKTY różne projekty dotyczące edukacji ekologicznej, ze szczególnym uwzględnieniem ogrodnictwa miejskiego, uczestnictwa, włączenia społecznego i ochrony klimatu, np. "Ab in den Garten!" – inkluzywne warsztaty ogrodnictwa miejskiego w łatwym języku; "Klima im Kiez" – aktywizacja i edukacja na temat zmian klimatycznych w najbliższym sąsiedztwie

SKONTAKTUJ SIĘ Z NAMI, JEŻELI CHCESZ:

- dowiedzieć się więcej o miejskim ogrodnictwie i miejskiej przyrodzie w Berlinie
- dowiedzieć się o społecznej i ekologicznej wartości tych miejsc
- wymieniać się wiedzą na temat integracyjnego podejścia do ogrodnictwa społecznościowego
- odwiedź Berlin, weź udział w projekcie i zanurz ręce w ziemi!

Zasiej

Warszawa, Polska

ZASIEJ

<https://zasiej.org>

GŁÓWNY CEL: świadomość i

edukacja w zakresie zrównoważonego rozwoju i ekologii, hortiterapia, suwerenność żywnościowa i nasienna, projekty kulturalne i artystyczne, zaangażowanie społeczne

GRUPY DOCELOWE: ogrody działkowe, mieszkańcy i instytucje kultury

ZAŁOŻONE: 2019

LICZBA OSÓB REGULARNIE

ZAANGAŻOWANYCH: 5

DOTYCHCZASOWE PROJEKTY: Warszawski Bank Nasion – ratowanie nasion i edukowanie o nich w lokalnych ogrodach miejskich i instytucjach; wystawa plastyczna Widoki – współpraca z lokalnym domem kultury; mikro_wystawa "Działkowcy czy ogrodnicy działkowi? – współpraca z lokalnym domem kultury; Sezon ogrodowy – spotkajmy się na działkach – proces otwierania ogrodów działkowych we współpracy z miastem Poznań; spacer i warsztaty z przewodnikiem po ogrodzie.

SKONTAKTUJ SIĘ Z NAMI, JEŻELI CHCESZ:

- chcesz zaangażować się w działalność naszego lokalnego ogrodu społecznego w Warszawie
- jesteś miłośnikiem oszczędzania nasion i chcesz się nimi wymieniać!
- chciałbyś zorganizować spacer z przewodnikiem po ogrodach działkowych, warsztaty z zakresu ekologii, ogrodnictwa, żywności, nasion, sztuki działkowej(land)art, hortiterapii, kąpieli leśnych itp.

Comparative Research Network

Comparative Research Network:

Aims – People – Projects – Methods – Results

Berlin-Wedding, Germany

<https://crnonline.de/>

GŁÓWNY CEL: Połączenie świata naukowego ze społeczeństwem i obywatelami, opracowanie nowych metod edukacyjnych w zakresie uczestnictwa, integracji, zrównoważonego rozwoju itp.

GRUPY DOCELOWE: dorośli i obywatele, organizacje działające w ramach projektów partycypacyjnych oraz społeczności lokalne w Berlinie, w szczególności w dzielnicy miejskiej Wedding

ZAŁOŻONE: 2007

LICZBA OSÓB REGULARNIE ZAANGAŻOWANYCH: 25

DOTYCHCZASOWE PROJEKTY : projekty z migrantami lub dotyczące nauczycieli i narzędzi cyfrowych (EU- Prepare, EDU+, Mentoring Change, Beyond Zoom, CirculART-e, Includate, Lang@Work). poprawa umiejętności w społeczeństwie obywatelskim (Overcome Fakes, NACCS, EUARENAS), w dziedzinie zrównoważonego rozwoju (Competences4ESD, Growing Green Communities, Conscious Consumption, SMILEce, Green Routes) i wiele innych.

SKONTAKTUJ SIĘ Z NAMI, JEŻELI CHCESZ:

- chcesz poznać innowacyjne metody dotyczące uczestnictwa i włączenia społecznego oraz zrównoważonego rozwoju,
- chcesz opracować, napisać i złożyć wniosek o nowe projekty,
- chcesz wymienić się metodami w edukacji dorosłych,
- chcesz zobaczyć, jak pracujemy w sąsiedztwie, napisz na adres central@crnonline.de

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

COMPARATIVE
RESEARCH
NETWORK:

Jeśli chcesz dowiedzieć się więcej o tym
projekcie, zajrzyj na naszą stronę internetową
www.greeninclusion.eu

ISBN e-Book: 978-3-946832-45-4

ISBN Print: 978-3-946832-46-1